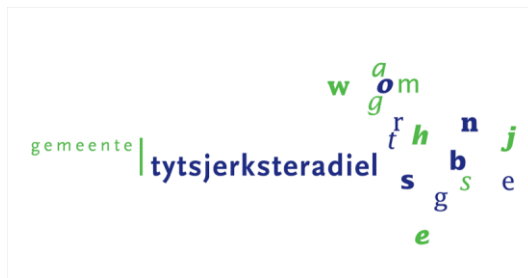

Kadernota 2020 – 2023

Aan de leden van de raad
van de gemeente Tytsjerksteradiel

Burgum, 11 juni 2019

ons kenmerk : Kadernota 2020–2023
behandeld door : A.J. v.d. Ploeg
telefoonnummer : 140511
uw brief van : –
uw kenmerk : –
onderwerp : **Kadernota 2020 – 2023**

Geachte leden van de raad,

De bespreking van de Kadernota 2020–2023 staat voor de raadsvergadering van donderdag 11 juli a.s. op de agenda.

Wij bevelen u in het kader van uw voorbereiding op de bespreking van de Kadernota aan, om uw technische vragen zoveel mogelijk voorafgaand aan de raadsbehandeling bij het ambtelijk apparaat te stellen.

Wij verzoeken u uw vragen uiterlijk 4 juli in te dienen bij H. de Jong of A.J. van der Ploeg (e-mail: hdejong@t-diel.nl of ajvanderploeg@t-diel.nl).

De vragen zullen worden geregistreerd en uitgezet in de organisatie. De beantwoording van deze vragen zal in eerste instantie alleen gericht zijn aan de vraagsteller. De vraagsteller kan aangeven of hij/zij de beantwoording van de vragen ook aan de overige raadsleden wil laten toesturen.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Tytsjerksteradiel,
de secretaris, de burgemeester,

H.M. van Gils

drs. L.J. Gebben

Inhoudsopgave

Kadernota 2020 - 2023.....	1
Colofon	Error! Bookmark not defined.
Inhoudsopgave	4
1 Ynliding	5
2 Visie op de gemeente.....	7
3 Algemeen	10
3.1 Beleidsmatige- en bedrijfsvoeringsontwikkelingen	10
3.2 Overige ontwikkelingen.....	11
4 Ontwikkelingen en gevolgen meerjarenbegroting.....	13
4.1 Startsituatie	13
4.2 Aanvaard beleid (autonoom)	13
4.3 Economische ontwikkelingen voor de gemeentebegroting	14
4.4 Ontwikkelingen beleid.....	15
4.5 Reserves en weerstandsvermogen	15
5 Ontwikkelingen per saldo.....	17
6 Conclusies en besluitvorming.....	18
6.1 Algemeen beeld ontwikkelrichting meerjarenbegroting	Error! Bookmark not defined.
6.2 Voorstel aan de raad	18
BIJLAGE I Specificatie ontwikkelingen in beleid per programma.....	19
BIJLAGE II Financiële recapitulatie	68
1 Samenvatting financieel perspectief.....	68
2 Ontwikkelingen (nieuw) beleid komende jaren	69
3 Autonome ontwikkelingen	78
BIJLAGE III Toelichting definities en symbolen.....	86

Leeswijzer

In de inleiding nemen wij u mee in de contouren waarbinnen deze kadernota tot stand is gekomen. Het tweede hoofdstuk van deze Kadernota gaat kort in op wat voor een gemeente we willen zijn en het voorgestelde maatregelenpakket om de lasten en baten weer in evenwicht te brengen. Vervolgens gaat hoofdstuk 3 dieper in op programma overstijgende ontwikkelingen zoals ICT en Regiodeal. Tenslotte wordt in hoofdstuk 4 beschreven wat de effecten van de voorstellen zijn op de meerjarenbegroting.

In bijlage I zijn de beleidsontwikkelingen per programma gespecificeerd. Het financieel overzicht van alle voorstellen en ontwikkelingen zijn samengevat in bijlage II. Tot slot zijn de gebruikte definities en symbolen terug te vinden in bijlage III.

1 Ynlieding

Voor u ligt de tweede kadernota van deze bestuursperiode. Hierin doet het college voorstellen voor de (financiële) kaders voor voortzetting van het huidige beleid en nieuwe beleidsvoornemens. Deze Kadernota vormt de basis voor de op te stellen Programmabegroting 2020–2023. In de Programmabegroting komt te staan wat de gemeenteraad in 2020 en de drie jaren erna wil bereiken en wat dit betekent voor onze ‘portemonnee’.

Het zijn roerige tijden in gemeenteland. Het rijk decentraliseert steeds meer taken naar de gemeente. Dit is een positieve ontwikkeling omdat uitvoering van deze taken hierdoor dichterbij de inwoner en efficiënter kan plaatsvinden. Daarnaast versterkt het de rol van de gemeente als eerste overheid. Echter, de uitvoering pakt op dit moment negatief uit omdat de financiële middelen ontoereikend zijn. Verder blijft het rijk sterk bepalend in hoe de taak uitgevoerd moet worden. De gevolgen hiervan zijn dat de efficiëntie nauwelijks gerealiseerd kan worden en bijna elke gemeente zijn begroting zonder aanvullingen vanuit de reserves niet rond kan krijgen. Dit geldt ook voor Tytsjerksteradiel. Het college ziet het als haar plicht om te zorgen dat de lasten en baten in evenwicht komen. De komende twee jaar staan daarom in het teken van het werken aan herstel van een structureel begrotingsevenwicht voor 2022 en daaropvolgende jaren.

Helaas kan dit niet worden bereikt zonder bezuinigen. In de kadernota 2019–2023 was een taakstelling opgenomen voor het sociaal domein van 1,7 miljoen euro. In deze voorliggende kadernota stelt het college opnieuw voor een taakstelling op te nemen ter hoogte van ruim 9 ton. Niet op het sociaal domein, maar op andere taken van de gemeente. Daarom vindt u naast de kadernota ook verschillende maatregelen die het college toepasbaar en noodzakelijk acht om de taakstelling van een meerjarig sluitend perspectief vanaf 2022 en de daarom volgende jaren te realiseren. Een brede discussie over de rol en taken van de gemeente is dan ook noodzakelijk. Vanwege de financiële situatie heeft de kadernota een consoliderend karakter. Op korte termijn moet de basis op orde worden gebracht. Het college verwacht hier twee jaar de tijd voor nodig te hebben. Dit betekent concreet dat we ambities bijstellen en nieuw beleid temporiseren en investeren in de organisatie, zodat we de kwaliteit die nodig is kunnen waarmaken. Uitgangspunt hierbij is dat in samenwerking met de samenleving en de regio, de kwaliteit van de leefomgeving behouden blijft en waar mogelijk versterkt wordt. We blijven daarom inzetten op duurzaamheid en economische versterking met betrekking tot recreatie en toerisme en de Regiodeal. We kiezen hierbij voor een meer kostenbewuste en creatieve aanpak. Zodra de basis op orde is, gaan we aan de slag om de kwaliteiten van Tytsjerksteradiel te versterken. Hierbij is een inspirerend toekomstbeeld voor Tytsjerksteradiel essentieel. Met een duidelijk beeld voor ogen waar Tytsjerksteradiel in 2030 staat, kunnen we koers houden in deze snel veranderende wereld en vermijden dat we een speelbal worden van veranderingen en turbulentie, maar zelf de toekomst met en voor onze inwoners bepalen. Het College wil daarom graag in 2019 met de gemeenteraad en de samenleving een toekomstbeeld ontwikkelen voor Tytsjerksteradiel in 2030.

Uitgangspunten voor de Kadernota 2020

Voor een duurzame toekomst van Tytsjerksteradiel willen we de basis zo snel mogelijk weer op orde krijgen. We verstaan hieronder dat de organisatie effectief kan inspelen op de vragen uit de samenleving en de interne (financiële) processen en controlefunctie verder op orde wordt

gebracht. Rekening houdend met de ontwikkelingen die spelen, hanteren wij de volgende uitgangspunten voor deze Kadernota:

- We werken aan herstel van structureel evenwicht tussen lasten en baten voor de jaren 2022 en daaropvolgende jaren;
- De kwaliteit van leefomgeving willen we behouden en versterken in samenwerking met de samenleving en de regio. Het uitgangspunt daarbij is een kostenbewuste en vernieuwende aanpak;
- Terughoudend met nieuw beleid. Accent ligt op duurzaamheid, recreatie en toerisme en de regiodeal;
- We gaan in 2019 met de samenleving een toekomstvisie van Tytsjerksteradiel ontwikkelen, waarbij de rol van de gemeente herzien en nader gedefinieerd wordt;
- De organisatie is kostenbewust, betrouwbaar, open en is een goede werkgever voor haar medewerkers.

2 Visie op de gemeente

2.1 Op naar Tytsjerksteradiel in 2030

Trends en ontwikkelingen

Er komen impactrijke trends en ontwikkelingen op Tytsjerksteradiel af. Van dubbele vergrijzing, krimp tot extremer weer door klimaatverandering. De overgang van fossiele brandstoffen naar duurzame energie en van productieketens naar een circulaire economie. Ook groeit de kloof tussen arm en rijk, komen er meer éénpersoonshuishoudens en neemt de behoefte aan toeristische mogelijkheden toe. Daarnaast ontwikkelt de techniek zich steeds sneller, wat voor- en nadelen heeft voor de samenleving.

Ook de rol van de gemeente verandert. Meer publieke taken komen over van het van Rijk en provincie naar de gemeente. De gemeente heeft een grotere verantwoordelijkheid voor jongeren en ouderen. Maar ook als het gaat over vraagstukken over werk, inkomen en duurzaamheid. Tegelijkertijd vinden mensen steeds vaker oplossingen in hun eigen omgeving: van mantelzorg tot lokale energie-coöperaties. In dorpen en buurten nemen bewoners steeds vaker zelf het heft in handen met eigen plannen en initiatieven, waarbij de regeldrift van (lokale)overheden een obstakel kan zijn. Al deze veranderingen vragen om een ingrijpende verandering van denken over sturing en democratie. De sturingskracht van gemeenten neemt af en het zwaartepunt komt steeds meer in de samenleving te liggen.

Deze trends en ontwikkelingen vragen om een visie op Tytsjerksteradiel en de rol van de gemeente in de toekomst. Hoe kunnen we vanuit de kracht van Tytsjerksteradiel een toekomstbestendige samenleving opbouwen waar er ruimte is voor elkaar?

De kracht van Tytsjerksteradiel

De groene leefomgeving met haar diverse landschappen en authentieke dorpen die ieder hun eigen kenmerkende uitstraling hebben is de kracht van Tytsjerksteradiel. Wat de inwoners van Tytsjerksteradiel in het bijzonder kenmerkt is de ontwikkelkracht in de gemeenschap: ondernemende mensen die creatief werken aan verbeteringen en omzien naar elkaar. Dit uit zich in de kenmerkende houding dat ongeacht de diversiteit in sociale opbouw en beleefde welvaart in de gemeente iedereen kan en mag meedoen. De groene en waterrijke omgeving tussen Leeuwarden, Dokkum en Groningen heeft Tytsjerksteradiel van oudsher aantrekkingskracht gegeven. Het is niet voor niks dat de vroegere Friese adel juist hier haar staten en stinzen realiseerden. Het voormalige klooster in Burgum geeft blijk van het omzien naar elkaar. Het brede scala aan bedrijven die vaak van oudsher in Tytsjerksteradiel zijn gevestigd, geven blijk van ondernemerschap in de gemeente. Nog steeds is de ligging van Tytsjerksteradiel aantrekkelijk tussen Leeuwarden, Drachten en Dokkum en nabij Groningen, waar stedelijke voorzieningen en werkgelegenheid volop te vinden zijn. In vergelijking met de (rand)stad is Tytsjerksteradiel de plek waar het goed en ruim wonen en werken is. Kortom: ruimte die je iedereen gunt.

Gezamenlijk aan de slag met de toekomst van Tytsjerksteradiel

Zoals gezegd investeren we in een organisatie die klaar is voor en straks weer met kwaliteit, elan en vernieuwingskracht werkt aan een toekomst voor de inwoners van deze gemeente. We willen zelf aan de bal zijn om die toekomst (mede) te bepalen. Om de kracht van Tytsjerksteradiel te behouden en verder uit te bouwen willen wij dit jaar met de raad en de samenleving in gesprek.

Waar staan we in 2030 op het gebied van leven, wonen, werken, leren, recreëren en ondernemen? Wat is er nodig om een aantrekkelijke gemeente te blijven voor onze (nieuwe) inwoners en bedrijven, maar ook voor onze medewerkers? Na de zomer willen we met verschillende werksessies in de gemeente hierover met de raad en inwoners in gesprek.

2.2 Toelichting op Takendiscussie en Maatregelenpakket

Om het financiële meerjarenperspectief voor de gemeentebegroting in structureel evenwicht te brengen en ruimte te creëren voor een toekomstbestendig Tytsjerksteradiel is een takendiscussie en een bijbehorend maatregelenpakket onontkoombaar. Op grond van de ontwikkelingen rond exploitatietekorten in de gemeentebegroting in 2018 is de taakstelling voor het sociaal domein vastgesteld. Inmiddels is dit nader uitgewerkt in concrete maatregelen via het beleidskader sociaal domein. De afgelopen maanden is gebleken dat er naast het sociaal domein meer nodig is om de begroting in het meerjarig perspectief in evenwicht te brengen. Zowel de raad als het college heeft eind maart vastgesteld dat een aanvullende organisatie brede takendiscussie noodzakelijk is.

In april en mei is daarom in beeld gebracht wat op hoofdlijnen de mogelijkheden zijn. Er is een inventarisatie uitgevoerd naar beïnvloedbare ruimte in alle taakvelden om in beeld te krijgen aan welke knoppen gedraaid kan worden om kosten en baten in de begroting te beïnvloeden. Dit heeft geleid tot een maatregelenpakket waarbinnen het college een voorstel voor bezuinigingen heeft gedaan. Het taakveld sociaal domein is hier buiten beschouwing gelaten, omdat hiervoor eerder de bezuinigingsmaatregelen al waren vastgesteld.

Dit maatregelenpakket is als bijlage “Maatregelenpakket uit takendiscussie 2019” toegevoegd aan deze Kadernota 2020–2023. Deze bijlage bestaat uit een overzichtstabel en een bundeling van formats. In dit overzichtstabel is elke voorgestelde maatregel om te bezuinigen in één regel samengevat. De achtergrondinformatie over mogelijke gevolgen van de bezuiniging is te vinden in de bijbehorende formats. In het overzichtstabel staan de maatregelen die het college toepasbaar en noodzakelijk acht voor de te realiseren taakstelling van 2022 en de daarom volgende jaren. Hierbij willen we opmerken dat uit de inventarisatie van beïnvloedbare ruimte het signaal van de ambtelijke belasting als gevolg van de gekozen samenwerkingsvorm niet is opgenomen. Het efficiënt werken in/van de organisatie is uiteraard het streven, maar wordt beperkt door de gekozen samenwerkings–constructie van twee gemeenten en een werkmaatschappij. Er wordt op veel terreinen gezocht naar zoveel mogelijk harmonisatie.

Uitgangspunten Maatregelenpakket

Het maatregelenpakket heeft een aantal uitgangspunten als basis:

- De kracht van de ‘mienskip’ vinden we een belangrijk thema en dat vraagt terughoudendheid met maatregelen die hierop betrekking hebben;
- De basisprincipe’s van het maatregelenpakket in het beleidskader Sociaal Domein spelen ook in deze afweging mee: met de inwoner, preventief, integraal, kostenbewust en data gestuurd.
- Het toepassen van temporiseren van beleidsvoornemens waar dat kan om de druk op de eerste jaren lichter te maken (uitstel in plaats van afstel);

- Om het voorzieningenniveau op een verantwoord peil te kunnen houden zijn naast maatregelen gericht op het verlagen van kosten, ook inkomstenmaatregelen noodzakelijk; daarbij hebben we aandacht voor:
  - een samenhangend belastingenbeleid
  - het verhogen van toeristenbelasting
  - het waar mogelijk meer toepassen van kostendekkende leges
  - het verhogen van tarieven richting meer kostendekkende accommodaties en voorzieningen (sport en overige voorzieningen).
- Clusteren van voorzieningen, waar mogelijk;
- Een taakstellende maatregel op formatie is zonder inhoudelijk over taken te spreken niet mogelijk;

Verkenningen vanuit takendiscussie

Diverse onderwerpen lenen zich niet voor beslissing zonder voorafgaand onderzoek. Vanuit de takendiscussie heeft het college een aantal onderwerpen gemarkeerd die de moeite waard zijn om te verkennen. Het betreft veelal de uitvoering van taken waarbij bezien kan worden of de gemeente de meest voor de hand liggende partij is om de taak uit te voeren. Zo wil het College op een aantal terreinen verkennen welke taken zich lenen voor uitbesteden. Te denken hierbij valt o.a. aan onderhoud sportvelden, afvalinzameling, innen belastingen, maken bestemmingsplannen, e.d. Daarnaast wil het college onderzoeken hoe om te gaan met het maatschappelijk vastgoed en het bundelen van voorzieningen.

Middels voortgangsrapportages aan uw raad blijven wij voortdurend sturen en bijsturen waar dat nodig is.

3 Algemeen

3.1 Beleidsmatige- en bedrijfsvoeringsontwikkelingen

Beleidsmatig

Doorontwikkeling Sociaal Domein

Met het vaststellen van het Beleidskader is voor de komende jaren koers gezet voor de opgaven voor het sociaal domein. De gemeente staat voor de opgaven om goede resultaatgerichte zorg voor haar inwoners te leveren en tegelijkertijd de kosten daarvan terug te dringen. Daarvoor is een samenhangend pakket aan maatregelen en kaders voor nieuw beleid aan de gemeenteraad voorgelegd en vastgesteld.

De transformatie van het sociaal domein wordt onverminderd voortgezet. Extra aandacht is er voor het afschalen van zorg, het invlechten van de Gebiedsteams in de gemeentelijke organisatie en vergroten van kostenbewustzijn bij de consultants. Er wordt tevens fors ingekrompen op het personeel.

Onderzocht gaat worden of de inkoop op een andere manier kan worden vormgegeven en we specifieke dienstverlening goedkoper kunnen inkopen, met name woon-zorg-combinaties. Het ontschotten van de budgetten voor zorg en ondersteuning wordt één van de speerpunten. Daartoe werkt de gemeente onder meer samen met zorgverzekeraar aan een pilot. De kosten van de jeugdzorg zijn voor de meeste gemeente hoger dan geraamd, zo ook voor de onze. Om meer grip te krijgen op de kosten werken we in Friesland samen in een taskforce waarbij met name met grote zorgverleners afspraken worden gemaakt. Voorlopig gaan we er vanuit dat met de inzet op beperking van de kosten én de extra inkomsten van het rijk de structurele meerkosten gefinancierd kunnen worden.

Na twee jaar worden de maatregelen tegen het licht gehouden. Dan zien we of ze hebben geleid tot betere en betaalbare zorg voor onze inwoners.

Bedrijfsvoering

Per 1 januari 2019 is gezamenlijke organisatie van de gemeente Achtkarspelen en de gemeente Tytsjerksteradiel ingericht volgens de adviezen van consultant AEF.

Dit heeft nu al effecten op de verbetering van de sturing, de communicatie en de te behalen resultaten. Om de volgende slag te kunnen maken krijgt de organisatie op verschillende onderdelen een noodzakelijke kwaliteitsimpuls. In verband met de groei van de organisatie en de forse wijzigingen in de arbeidsvoorwaarden wordt de afdeling HRM versterkt.

Als vervolg op de acties om als organisatie (beter) in control te komen zal in de loop van 2019 een reorganisatie plaatsvinden bij het team financiën. In deze kadernota wordt voorgesteld de kwalitatieve en kwantitatieve verbeteringen ook voor de komende jaren mogelijk te maken.

Ook heeft de krapte op de arbeidsmarkt het gevolg dat extra energie gestoken moet worden in het vinden van mensen om vacatures te vervullen. Er wordt tevens extra geld geraamd voor vervanging bij ziekte en wordt het opleidingsbudget verhoogd om onze huidige medewerkers van actuele kennis en vaardigheden te voorzien. Bovenstaande investeringen versterken de kwaliteit van de organisatie waardoor de kans op (negatieve) verrassingen kleiner wordt. De hoge werkdruk kan door deze maatregelen enigszins worden teruggebracht.

De maatregelen hebben mede tot doel om in deze moeilijke arbeidsmarkt een aantrekkelijke werkgever te blijven voor de mensen die al bij ons werken en die we graag willen binden en een aantrekkelijke werkgever te worden voor kwalitatieve medewerkers die naar ons toe willen komen.

3.2 Overige ontwikkelingen

3.2.1 Ontwikkelingen Regiodeal

In gezamenlijkheid is door de overheid, ondernemers en onderwijs de Versnellingsagenda Noord Oost Fryslân opgesteld. Deze Versnellingsagenda vormt samen met een negental businesscases een onderling samenhangend totaalpakket ter versterking van de regionale economische structuur en fungeren gezamenlijk als het economisch vliegwiel, om te komen tot de beoogde groei van het Bruto Regionaal Product van € 400 miljoen in 2025. De Versnellingsagenda omvat een beoogde investering van bijna € 57,5 miljoen in de periode tot 2025.

Het doel van de Regiodeal is de economische versterking van de regio Noord Oost Fryslân, waar krimp, ontgroening en vergrijzing aan de orde is. En het behouden en aantrekken van bedrijven in de regio.

Deze economische versterking is mogelijk door samen met overheid, onderwijs en de ondernemers in te zetten op werkgelegenheid in de stuwende sectoren in Noord Oost Fryslân. Dan gaat het met name om metaal, bouw en techniek. Door middel van onderwijs wordt tevens ingezet op techniek, digitalisering en zorg. De negen businesscases zijn onderling met elkaar verweven om het beoogde doel te bereiken. De Versnellingsagenda is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van onderwijs, overheid en ondernemers. Daarom investeren zowel overheidspartijen (EU, Provincie, gemeente) als ondernemers en onderwijs. Om deze ontwikkelingen op gang te brengen op die terreinen waar economie en onderwijs kunnen accelereren, zal de overheid de infrastructuur leveren.

De Versnellingsagenda maakt onderdeel uit van de door het Rijk toegekende Regiodeal, waarbij er 25 miljoen euro beschikbaar komt voor de Versnellingsagenda en Holwerd aan Zee. Ten behoeve van de Versnellingsagenda heeft de Provincie € 5,7 miljoen euro beschikbaar gesteld en de gemeenten Tytsjerksteradiel, Achtkarspelen, Dantumadiel en Noardeast-Fryslân, staan voor een totale cofinancieringsbijdrage van € 5,7 miljoen. Daarnaast wordt circa € 5,6 miljoen aan EU-subsidies verwacht. Het bedrijfsleven zal met bijna €9,9 miljoen zijn bijdrage leveren en vanuit het onderwijs wordt € 2,9 miljoen bijgedragen. De ambitie is ingericht op een totaalbedrag van € 57,5 miljoen. Gedurende de looptijd van de Regiodeal zal vanuit fondsen, subsidies, vanuit ondernemers en onderwijs(subsidies) nog € 7,7 miljoen geworven moeten worden. Mocht om welke reden dan ook een lager bedrag uit fondsen of subsidies behaald worden, dan zal gekeken worden welke projecten afgeschaald worden. Vooralsnog ziet het er positief uit en wordt uitgegaan van het begrote bedrag.

Zoals afgesproken met de Raden zal een jaarlijkse rapportage gemaakt worden waarin de stand van zaken beschreven staat, de regionale spreiding aangegeven wordt en de voortgang in de businesscases per aandachtspunt benoemd.

3.2.2 Ontwikkelingen ICT

De afgelopen periode heeft voor Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel in het teken gestaan van een intensievere samenwerking. Voor ICT lag hierbij de opgave op het harmoniseren van het

applicatielandschap (software), versterken van de infrastructuur en het mogelijk maken van tijd- en plaats-onafhankelijk werken.

Middels de begrotingswijziging van december 2018 bent u op de hoogte gebracht van de ontwikkelingen op ICT-gebied en de daarbij stijgende kosten.

Software

In 2015 hebben we de harmonisatie van diverse softwarepakketten (o.a. Burgerzaken, Belastingen, Financiën) aanbesteed. Daarop zijn we in 2016 en 2017 met de conversie en implementatie aan de slag gegaan. Dit heeft niet geleid tot het gewenste resultaat. Er heeft in 2017/2018 een nieuwe aanbesteding plaatsgevonden, met als uitkomst pakket aan applicaties met een hogere structurele last. Verder is er sprake van toename van het aantal gebruikers met bijbehorende licenties en voorzieningen. Ook de extra taken vanuit de decentralisaties in het sociaal domein hebben geleid tot hogere softwarekosten.

Tot in 2020 staan we nog voor de uitdaging om noodzakelijke software verder te harmoniseren. Zo moeten onder meer het huidige zaakstelsel, het KCC-systeem, de website, e-formulieren en kennisbank nog worden vervangen.

Hardware

De toename van het aantal medewerkers, maar ook de toename van data, servercapaciteit, back-up voorzieningen, hogere beveiligingsvoorzieningen en uitwijkvoorzieningen betekenen een jaarlijks extra benodigd budget voor de uitbreiding van de noodzakelijke hardware.

ICT-kosten:

Vanaf 2020 zijn jaarlijks de volgende extra middelen nodig:

1. Toename van de bestaande ICT-verplichtingen, uitzetting gemiddeld per jaar € 105.000.
2. Harmonisatie software, welke leidt tot een aanvullende last van € 46.000 jaarlijks.
3. Vervangingsinvesteringen hardware, gemiddeld per jaar € 57.000.

Om te voldoen aan de digitale agenda, aan onze eigen ambities op het gebied van (digitale) dienstverlening én om de beschikbare data beter te kunnen benutten willen we samen met de raden een meerjaren ontwikkelrichting vaststellen.

4 Ontwikkelingen en gevolgen meerjarenbegroting

4.1 Startsituatie

De startsituatie van het financiële meerjarenperspectief voor deze perspectiefnota begint bij de meerjarenreeks voor de jaren 2020 t/m 2022 uit de programmabegroting 2019–2022 (vastgesteld door de raad in november 2018). Deze reeks wordt nu aangevuld met het jaar 2023.

Voor alle bedragen in de tabellen geldt:

- negatief bedrag = nadelig
- positief bedrag = voordelig

Vastgestelde meerjarensaldi uit begroting 2019 – 2022				
(bedragen in € x 1.000)				
	2020	2021	2022	2023
TOTAAL	-589	233	1.264	1.758

4.2 Aanvaard beleid (autonoom)

Er zijn diverse wijzigingen op de begroting 2019–2022 van toepassing. Verderop in de bijlagen worden de verschillende posten nader toegelicht, Dit betreffen zowel raadsbesluiten die sinds november 2018 zijn opgenomen als ontwikkelingen die voortvloeien uit bijvoorbeeld de jaarrekening 2018 en overige autonome ontwikkelingen.

Hieronder is het totale financiële effect weergegeven dat voortvloeit uit deze ontwikkelingen (zie ook BIJLAGE II).

Ontwikkeling aanvaard beleid (autonoom)

(bedragen in € x 1.000)				
	2020	2021	2022	2023
Begrotingswijzigingen niet budgetair neutraal	-3.559	42.779	78.800	13.958
Begrotingswijzigingen personeelslasten	13.086	13.086	13.086	13.086
Begrotingswijzigingen m.b.t. WM8KTD	-338.164	-360.364	-374.509	-349.559
	-328.637	-304.499	-282.623	-322.515

4.3 Economische ontwikkelingen voor de gemeentebegroting

Elk jaar is de inhoud van de meicirculaire van het ministerie van BZK van groot belang voor de inkomstenkant van de gemeentebegroting. In deze circulaire schetst het ministerie namelijk de financiële kaders die gelden voor de nieuwe begrotingsjaren.

De meicirculaire 2019 is 31 mei jl. gepubliceerd en inmiddels doorgerekend. Ten opzichte van de begroting 2019–2022 kent de meicirculaire een toename in middelen, die gezien de aard van de toename in het licht van deze kadernota voorlopig neutraal is opgenomen voor de ontwikkelingen van het saldo.

Veel mutaties betreffen loon- en prijs bijstellingen van het Sociaal Domein. Daarnaast zijn ook voor de Jeugdhulp extra middelen ontvangen voor de jaren 2019 t/m 2021. Mede op basis van het tekort op het sociaal domein in de jaarrekening 2018 en de eerste maanden van 2019 kiezen wij voor een behoudende koers, omdat het ons op dit moment aan betrouwbare ervaringscijfers ontbreekt voor dit beleidsterrein.

Daarnaast moet nog duidelijk worden, of de in de raad van 25 april 2019 afgesproken Kaderstelling sociaal Domein binnen de afgesproken termijnen volledig wordt gehaald. Daarom lijkt het ons verstandig om de middelen voorlopig neutraal mee te nemen. Wij komen hier bij de begroting 2020–2023 nader op terug.

Vanuit de ontwikkelingen van de meicirculaire moeten ook de verwachte loon- en prijsontwikkelingen van de overige programma's worden gedekt.

De inkomsten via het gemeentefonds, rekening houdend met de hiermee samenhangende tegengestelde bewegingen op de uitgavenkant, is omgezet naar een neutrale ontwikkeling voor het financiële meerjarenperspectief.

Meerjarige ontwikkelingen gemeentefonds

(bedragen in € x 1.000)				
	2020	2021	2022	2023
Berekening meicirculaire 2019	1.775	1.619	811	847
Bestaat uit:				
Accres en nominale ontwikkelingen	371	215	21	-3
Actualisering integratieuitkeringen c.a.	318	281	228	279
Loon en prijs bijstellingen sociaal domein	481	495	498	504
Jeugdhulp, extra middelen	557	576	-	-
Invoering Wvvgz	40	40	40	40
Overige ontwikkelingen sociaal domein	8	12	24	26
	1.775	1.619	811	846
Als volgt mee te nemen in Kadernota				
Reservering i.k.v. ontwikkelingen sociaal domein	1.086	1.123	562	570
Reservering autonome ontwikkelingen tbv begroting 2020–2023	689	496	249	276
	-	-	-	-

4.4 Ontwikkelingen beleid

De ontwikkelingen in eigen beleid en nieuw beleid, dus zonder de autonome ontwikkelingen, zijn hieronder eveneens in tabelvorm samengevat. Zie voor de uitwerking BIJLAGE I.

Ontwikkelingen uit bestaand en nieuw beleid

(bedragen in € x 1.000)				
Alle programma's	2020	2021	2022	2023
TOTAAL	-660	-282	-321	-480

4.5 Reserves en weerstandsvermogen

In de Programmabegroting 2019–2022 is in paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" aangegeven dat wij uitgaan van een signaal- en minimumniveau voor de algemene reserve van respectievelijk € 15 en € 10 miljoen.

Hierbij staat "signaalniveau" voor:

"Het binnen een nieuwe perspectiefperiode optreden van een daling van de algemene reserve tot onder het signaalniveau betekent dat maatregelen nodig zijn voor het op termijn op peil houden van de algemene reserve en dat hiervoor tijdig actie wordt opgestart (raad en college)."

De meest actuele ontwikkeling van de algemene reserve is gebaseerd op de voorlopige jaarekening 2018, de reeds bekende mutaties uit de begroting 2019–2022, de 1e bestuursrapportage 2019 en de voorstellen in deze Kadernota.

Daaruit blijkt dat in de periode tot en met 2023 (het laatste perspectiefjaar voor deze nota) een laagste niveau voor de algemene reserve (algemene reserve minus negatieve reserve rekeningresultaat) in 2022 wordt verwacht van € 7,6 miljoen (daling als gevolg van verwacht nadelige resultaat 2018; 1e bestuursrapportage 2019 en ontwikkelingen Kadernota).

Vanaf 2022 kunnen we op basis van het voorgestelde maatregelenpakket € 600.000 toevoegen aan de algemene reserve. Zonder dit pakket treedt er geen herstel van de algemene reserve op.

Daarnaast is er nog sprake van de reserve precariobelastingen met een saldo van € 1,9 miljoen, die ook als onderdeel van de weerstandscapaciteit meetelt. Deze reserve precariobelasting kan tot en met 2021 nog groeien, vanaf 2022 vervalt deze inkomst. Het voorstel is om bij de jaarrekening 2018 de reserve precariobelasting over te hevelen naar de algemene reserve en voor de jaren 2019 t/m 2021 de inkomsten uit precariobelasting eveneens in de algemene reserve te storten.

Helaas is er nog geen duidelijkheid over de precariobelasting, die wij bij Liander in rekening brengen. De ontvangen precariobelasting van Liander is daarom in een voorziening opgenomen. De zaak dient nu bij het Hof en we gaan ervan uit dat er dit jaar nog een uitspraak komt. Deze bedraagt ultimo 2018 bijna € 6 miljoen en loopt in de jaren t/m 2021 nog op tot € 10 miljoen.

Meerjarige ontwikkeling algemene reserve en reserve precariobelasting

(bedragen in € x 1.000)

		Mutaties	Saldo
Saldo algemene reserve	1-1-2018	19.051	
Saldo reserve precariobelasting	1-1-2018	1.890	
			20.941
Mutaties in 2018:			
Saldo jaarrekening 2017 tlv AR		-3.501	
Overige onttrekkingen tlv AR		-99	
Precariobelasting 2018		598	
	31-12-2018		17.939
Mutaties in 2019:			
Verwacht resultaat jaarrekening 2018 (controle nog gaande)		-4.000	
Overige onttrekkingen conform besluiten		-1.490	
Overige vermeerderingen cf besluiten		29	
Precariobelasting 2019		598	
	31-12-2019		13.076
Mutaties in 2020:			
Verwacht resultaat jaarrekening 2019 op basis van 1e bestuursrapportage c.a.		-2.930	
Overige onttrekkingen cf besluiten (regiodeal)		-257	
Overige vermeerderingen cf besluiten		-	
Precariobelasting 2020		598	
Incidentele onderwerpen uit autonome ontwikkelingen tlv algemene reserve		-408	
Incidentele onderwerpen uit Kadernota tlv algemene reserve		-194	
	31-12-2020		9.885
Mutaties in 2021:			
Saldo 2020 Kadernota		-1.578	
Overige onttrekkingen cf besluiten (regiodeal)		-263	
Overige vermeerderingen cf besluiten		-	
Precariobelasting 2020		598	
Incidentele onderwerpen uit autonome ontwikkelingen tlv algemene reserve		-177	
Incidentele onderwerpen uit Kadernota tlv algemene reserve		-115	
	31-12-2021		8.350
Mutaties in 2022:			
Saldo 2021 Kadernota		-354	
Overige onttrekkingen cf besluiten (regiodeal)		-263	
Overige vermeerderingen cf besluiten		-	
Incidentele onderwerpen uit autonome ontwikkelingen tlv algemene reserve		-158	
Incidentele onderwerpen uit Kadernota tlv algemene reserve		-	
	31-12-2022		7.575
Mutaties in 2023:			
Saldo 2022 Kadernota		661	
Overige onttrekkingen cf besluiten (regiodeal)		-263	
Overige vermeerderingen cf besluiten		-	
Incidentele onderwerpen uit autonome ontwikkelingen tlv algemene reserve		-93	
Incidentele onderwerpen uit Kadernota tlv algemene reserve		-	
	31-12-2023		7.880
Mutaties in 2024:			
Saldo 2023 Kadernota		955	
Overige onttrekkingen cf besluiten (regiodeal)		-263	
Overige vermeerderingen cf besluiten		-	
Incidentele onderwerpen uit autonome ontwikkelingen tlv algemene reserve		-	
Incidentele onderwerpen uit Kadernota tlv algemene reserve		-	
	31-12-2024		8.572

5 Ontwikkelingen per saldo

Het geheel van de ontwikkelingen vormt het totaal van ons financieel meerjarenperspectief. Het combineren van de verschillende ontwikkelingen rond te verwachten lasten en baten leidt tot een nieuwe saldoreeks van de meerjarenbegroting.

De totale verkenning van de beleidsontwikkelingen is samengevat in de volgende tabel.

Ontwikkeling Kadernota 2020–2023

(bedragen in € x 1.000)

	2020	2021	2022	2023
Stand meerjarenbegroting 2019–2022	-589	233	1.264	1.758
Effect meicirculaire 2019	-	-	-	-
Ontwikkelingen (autonoom) uit aanvaard beleid	-329	-304	-283	-323
Ontwikkelingen nieuw beleid				
Onontkoombaar	-507	-537	-597	-675
Noodzakelijk	-150	-312	-355	-367
Wenselijk	-237	-267	-305	-305
Saldo Kadernota zonder maatregelenpakket	-1.812	-1.187	-276	88
Maatregelenpakket	234	833	937	867
Saldo Kadernota inclusief maatregelenpakket	-1.578	-354	661	955

De kadernota 2020–2023 laat in eerste instantie een niet sluitend meerjarenperspectief zien. Het toezichtskader van de provincie vraagt om een structureel reëel sluitende meerjarenbegroting. Zonder een taakstellingsoperatie zoals deze als bijlage bij de stukken is opgenomen gaat dat niet lukken. Inclusief de taakstellingsoperatie komen wij tot een meerjarenbegroting, die vanaf 2022 weer positief is.

6 Besluitvorming

Voorstel aan de raad

Gelet op de in deze Kadernota geschetste ontwikkelingen stellen wij u voor om:

1. kennis te nemen van de ontwikkelingen in beleid zoals opgenomen in deze Kadernota 2020–2023, de te verwachten financiële gevolgen uit de aangegeven ontwikkelingen voor de meerjarenbegroting en het voorlopig verwachte meerjarig financieel perspectief;
2. kennis te nemen van onze conclusies en het plan ter voorbereiding op de in november vast te stellen Programmabegroting 2020–2023, als verwoord in hoofdstuk 5.
3. kennis te nemen van het maatregelenpakket

Burgum, 11 juni 2019

Burgemeester en wethouders van Tytsjerksteradiel

BIJLAGE I Specificatie ontwikkelingen in beleid per programma

Legenda:

effect		status	
	vragend (nadelig)		A - realisatiefase
	neutraal		B - planfase
	biedend (voordelig)		C - verkenfase
	noo onbekend		onbekend

aard		raakvlak	
	1. onontkoombaar		alléén eigen DO en níet de WM (via de uitvoering)
	2. noodzakelijk		de eigen DO én de WM (via de uitvoering)
	3. wenselijk		beide DO's (via afstemming beleid)
			beide DO's én de WM (via de uitvoering)

Programma 0. Bestuur en ondersteuning

Programma 00. Bestuur en ondersteuning (eenmalig)

0.14 Samenwerking Frisian Ports

Wat is er aan de hand?	Doel van de samenwerking 'Frisian Ports' van 8 Friese havens is om samen de economische en watergebonden activiteiten nationaal te positioneren, het bundelen van de krachten ter vergroting van de kans op Europese- en rijkssubsidies en het bevorderen van vervoer over water en de daaraan verbonden werkgelegenheid. De samenwerking heeft vorm gekregen in een 'lichte samenwerkingsovereenkomst' tussen partijen. De huidige samenwerkingsovereenkomst loopt tot en met 2019.
Wat stellen we voor?	We willen de samenwerking Frisian Ports graag met twee jaar verlengen om deze verder uit te bouwen. Door de samenwerking ontstaat er voor de Friese havens en de daarin gevestigd bedrijfsleven een goede positionering van de watergebonden bedrijvigheid, grotere kansen op investeringssubsidies en behoud en versterking van de werkgelegenheid. Vervoer over water draagt bij aan de verduurzaming van transport.
Wat als we het niet doen?	Niet aansluiten bij dit samenwerkingsinitiatief geeft een signaal naar de watergebonden ondernemers dat de gemeente deze werkgelegenheid minder belangrijk vindt. Juist het PM-kanaal zorgt voor een aanzienlijke directe en indirecte werkgelegenheid.
Wat mag het kosten?	De kosten bedrage maximaal € 5.000 per jaar voor 2020 en 2021. De kosten worden meegenomen ten laste van de algemene reserve.

Fin. effect

Status

Aard

Raakvlak

Struct.?

Financieel (x € 1.000)

2020	2021	2022	2023
-	-	-	-

0.16 Leges kinderopvang

Wat is er aan de hand?	Als ondernemers/burgers een kinderdagverblijf, peuterspeelzaal of gastouderbureau willen starten, dan moeten ze een aanvraag indienen voor het opnemen van de locatie in een landelijk register. De GGD controleert vervolgens of aan alle regels van de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen voldoet. Dit brengt kosten met zich mee (administratie en toezicht/handhaving).
-------------------------------	---

Voor het in behandeling nemen van aanvragen kunnen leges worden geheven.

- Wat stellen we voor?** Leges heffen
- Wat als we het niet doen?** Dan maken we wel de kosten maar missen we inkomsten
- Wat mag het kosten?** Op basis van voorbeelden van legesverordeningen van Heerenveen en Leeuwarden en ingediende aanvragen in TD in 2018 is een inschatting gemaakt van inkomsten.
- Voor Tytsjerksteradiel bedraagt dit € 18.000 per jaar.

	Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?
					

Financieel (x € 1.000)				
2020	2021	2022	2023	
18	18	18	18	

Programma 00. Bestuur en ondersteuning (structureel)

0.01 BRO: Implementatie van basisregistratie ondergrond

- Wat is er aan de hand?** Het is een wettelijke verplichting dat we de BRO (Implementatie van basisregistratie ondergrond) voeren en gegevens vanuit het werkveld opnemen en ter beschikking stellen. Vanuit de ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) geldt ook de verplichting om over de BRO verantwoording af te leggen.
- Wat stellen we voor?** Eerst volgt onderzoek over de positionering van deze taken (bij beide Beheerafdelingen of bij basisregistraties). Daarna volgen inrichtingskosten (inzet uren, ongeveer 70 uur per gemeente) en daarna structurele beheerkosten (jaarlijkse inzet van 80 uren, per gemeente, voor verwerken mutaties en beheer). De implementatie van de BRO gebeurt d.m.v. meerdere (4) tranches, waarvan de eerste reeds is ingegaan per 1 januari 2018. De mogelijkheid bestaat om extern begeleid te worden bij de implementatie hiervan.
- Wat als we het niet doen?** Dan voldoen we niet aan de wettelijke verplichting om bronhouder te zijn van de BRO, kunnen we geen gegevens beschikbaar stellen en geen ENSIA-audit verrichten.

Wat mag het kosten?

Implementatie 70 uur per gemeente (incidenteel)
 Beheer/uitvoering: 80 uur per gemeente (structureel)

tarief € 100 per uur

De kosten voor implementatie bedragen voor 2020 per gemeente € 7.000 en de kosten voor beheer en uitvoering bedragen vanaf 2020 per gemeente € 8.000 per jaar.

Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?
				☒

Financieel (x € 1.000)

2020	2021	2022	2023
-15	-8	-8	-8

0.02 Implementatie van het waarden op gebruikersoppervlakte**Wat is er aan de hand?**

Waarden op gebruikersoppervlakte (gbo) is noodzakelijk per 2022. Om de voorbereidingen te treffen om daadwerkelijk op gbo te waarden worden 3d-metingen van objecten in onze gemeente verricht. In de vorige kadernota is daarvoor eenmalig € 25.000 beschikbaar gesteld. Nu is het de uitdaging om op basis van een testomgeving de resultaten van de 3d meting te analyseren en te verwerken en deze te transporteren in onze waarderingsapplicatie.

Wat stellen we voor?

Aanschaf van een testomgeving voor het analyseren, verwerken en transporteren van de gbo-resultaten naar de waarderingsapplicatie. Door middel van een testomgeving te kunnen schaduwdraaien op gbo en uiteindelijk in staat zijn een kwalitatieve overgang te realiseren van inhoud naar gebruikersoppervlakte (waardering)

Wat als we het niet doen?

Dan zijn we onvoldoende in staat de GBO te verwerken in de huidige applicatie en bovendien onvoldoende zeker van het kwaliteitsniveau (zonder testen van de waarderingsmodellen op inhoud en gbo, bestaat het risico op scheefgroei en niet uit te leggen waarderingsverschillen). Dat is onmogelijk uit te leggen aan burgers en vraagt achteraf veel reparatiewerk.

Wat mag het kosten?

Voor de gemeente Tytsjerksteradiel voor de jaren 2020 en 2021 een bedrag van tweemaal € 2.500. Het betreft hier eenmalige kosten, die ten laste van de algemene reserve worden gebracht.

Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?
				☒

Financieel (x € 1.000)			
2020	2021	2022	2023
-	-	-	-

0.13 Wetswijziging rechtmatigheidsverantwoording college B&W

Wat is er aan de hand?

Vanaf het boekjaar 2021 moeten colleges van B&W zelf een rechtmatigheidsverklaring afgeven in de jaarstukken. Nu is het nog zo dat de externe accountant bij de jaarrekening van beide gemeenten en de werkmaatschappij een controleverklaring verstrekt met een oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid. De rechtmatigheidsverklaring vloeit voort uit aanbevelingen van de commissie-Depla die in opdracht van de VNG een advies heeft uitgebracht over vernieuwingen en aanpassingen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). De Gemeentewet schrijft voor dat de gemeenten (en ook de werkmaatschappij) jaarlijks begrotings- en verantwoordingstukken moet opstellen volgens de regels van het BBV. Het ministerie van BZK bereidt op basis van het uitgebracht advies de vereiste wetswijziging voor. De gezamenlijke organisaties (8K, TD en de WM8KTD) beschikken niet over de benodigde capaciteit en kwaliteit (interne controle & auditing) om deze rechtmatigheidsverklaringen op te stellen. Daarnaast wordt in 2019, op basis van de door de accountant in 2018 uitgevoerde verbijzonderde interne controles, een voorstel uitgewerkt hoe de Verbijzonderde Interne Controle van de gezamenlijke organisaties kan worden vormgegeven.

Wat stellen we voor?

Op basis van het voorstel over de wijze waarop de VIC wordt geïmplementeerd, waarbij integraal rekening wordt gehouden met de nieuwe wet- en regelgeving omtrent de rechtmatigheidsverklaring van B&W, zal in de loop van 2019 een plan met een afzonderlijke begrotingswijziging worden voorgelegd.

Wat als we het niet doen?

Het betreft hier een wettelijke verplichting.

Wat mag het kosten?

Op basis van het plan wordt, indien nodig, een begrotingswijziging voorgelegd.

Fin. effect

Status

Aard

Raakvlak

Struct.?

Financieel (x € 1.000)			
2020	2021	2022	2023
-	-	-	-

Programma 1. Veiligheid

Programma 01. Veiligheid (structureel)

1.02 Uitbreiding taken Veiligheid (0,3 fte)

Wat is er aan de hand?	<p>Veiligheid wordt een steeds grotere taak van gemeenten. Sinds de bezuinigingen op de formatie (besluit eerste helft 2017) heeft de eenheid Veiligheid er diverse taken bij gekregen.</p> <p>Genoemd worden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De repressieve last groeit meer en meer, niet in de De Wet aanpak woonoverlast. De burgemeester krijgt meer bevoegdheden om woonoverlast aan te pakken; • Aangescherpt Beleid Opiumwet. De bevoegdheid van de burgemeester om panden te sluiten. Een bevoegdheid die vorig jaar al een aantal malen is toegepast; • Preventieve taak op het gebied van cybercrime. Hiervoor zijn afspraken in de driehoek Noordoost Fryslân (burgemeester – politie – justitie) op 15 maart 2018; • Persoonsgerichte Aanpak (PGA). Een samenwerkingsverband tussen gemeenten, politie en andere ketenpartners voor de aanpak van veiligheidsproblemen zoals:<ul style="list-style-type: none"> • Plegers van High Impact Crimes; • jeugdigen met grote kans op een criminele carrière; • potentieel gewelddadige eenlingen; • personen met verward gedrag • De gemeenten krijgen hierin een regierol; • Ondermijnende criminaliteit; • De onderwereld die zich in de “bovenwereld” manifesteert. Een stijgend aandachtspunt. • Radicalisering. Een covenant van de overheid, waaronder wordt voorzien in het trainen van medewerkers in het herkennen van signalen van radicalisering; • Wet verplichte Geestelijke Gezondheidszorg (WvGGZ, Inwerkingtreding 2020). Deze wet vergroot de bevoegdheid van de burgemeester. Zo kunnen naast gedwongen opname in een GGZ-instelling ook andere crisismaatregelen worden opgelegd. • • De huidige bezetting kan deze uitbreiding niet opvangen. • laatste plaats als gevolg van een terugtrekkende politie. Zaken met een relatie met personen met verward gedrag worden meer en meer doorgespeeld naar de gemeente. De stijging van het aantal personen met verward gedrag wordt over het algemeen toegeschreven aan de bezuinigingen van het vorige kabinet op de Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ). De gevolgen dienen zich nu aan.
Wat stellen we voor?	Formatie (0,3 fte) per gemeente beschikbaar stellen

Wat als we het niet doen? Ontoelaatbare stijging van de werkdruk. Verdere prioritering naar beneden bijstellen kan altijd, maar wordt sterk afgeraden.

Wat mag het kosten? 0,3 FTE per gemeente ; kosten per gemeente: € 22.600

Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?

Financieel (x € 1.000)			
2020	2021	2022	2023
-23	-23	-23	-23

1.03 Uitbreiding taken BOA–sturing (0,05 fte)

Wat is er aan de hand? Er zal op provinciale schaal en ook binnen Noordoost Fryslân meer worden samengewerkt. Binnen noordoost Fryslân zijn intenties om samen te werken op het gebied van verkeer, Drank- en horecawet, milieu, groen en bouwen. Dit vraagt om sturing.

Wat stellen we voor? Formatie uitbreiding met 0,05 fte per gemeente.

Wat als we het niet doen? Omdat strafrechtelijk optreden steeds belangrijker wordt is dit een taak die noodzakelijk is. De werkdruk verhoogd nog verder. Deze is al hoog.

Wat mag het kosten? 0,05 FTE per gemeente; € 3.500

Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?

Financieel (x € 1.000)			
2020	2021	2022	2023
-4	-4	-4	-4

Programma 2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Programma 02. Verkeer, vervoer en waterstaat (eenmalig)

2.02 2e fase Gebiedsontwikkeling De Centrale As

Wat is er aan de hand?

De Gebiedsontwikkeling zorgt ervoor dat De Centrale As goed wordt ingepast in het landschap en moet daarnaast zorgen voor een “plus” aan het gebied. Deze “gebiedsplus” is als een soort van compensatie toegezegd aan de streek. De Gebiedsontwikkeling omvat een groot gebied (van ca. 7000 ha.) waarin met veel belangen rekening moet worden gehouden. Integraal werken is daarmee een randvoorwaarde. De benoemde thema’s zijn landbouw, natuur, landschap, water, cultuurhistorie, toerisme, recreatie, verkeersveiligheid en leefbaarheid. De inzet van de gemeente is vooral gericht op de realisatie van recreatieve maatregelen, zoals de aanleg van fiets- en wandelpaden. Voor de uitvoering van de Gebiedsontwikkeling is de Gebiedsontwikkelingscommissie De Centrale As (GOC) geïnstalleerd. Hierin zijn de diverse belangen vertegenwoordigd.

De GOC heeft een visie voor het gebied uitgewerkt: Integrale visie Gebiedsontwikkeling De Centrale as “Oer weide, sompe en wâld”. Deze visie is vervolgens vertaald naar een Maatregelenkaart, welke opgedeeld is in fase 1 en fase 2 maatregelen. Het college heeft ingestemd met de maatregelen voor beide fasen. Voor de fase1 maatregelen is tevens de gemeentelijke cofinanciering geregeld. Het betreft een bijdrage van 50% in de te maken kosten/investeringen. De andere 50% wordt gefinancierd door de provincie Fryslân.

Voor de fase 2 maatregelen is er geen gemeentelijke cofinanciering geregeld. Het niet regelen van gemeentelijke cofinanciering voor de fase 2 maatregel heeft een aanleiding. Ten tijde van de uitvoering van fase 1 kon door de economische crisis scherpt worden aanbesteedt. Daarnaast waren de SSK-ramingen van de werken fors. De bestuurlijke inzet was door dat door vrijval van vervallen maatregelen en aanbestedingsvoordelen uit fase 1 de projecten uit fase 2 voor een belangrijk deel gefinancierd zouden kunnen worden. Dat blijkt met de kennis van nu helaas niet het geval te zijn.

Wat stellen we voor?

Gezien de financiële situatie geen bijdrage te leveren in de cofinanciering voor de fase 2 maatregelen binnen deze Gebiedsontwikkeling, tenzij deze gevonden kan worden binnen vrijval fase 1.

Wat als we het niet doen?

– (n.v.t.)

Wat mag het kosten?

Op dit moment is het lastig om de exacte bijdrage te benoemen, die wordt gevraagd als we wel zouden meedoen in fase 2. Dit bedrag wordt namelijk voor een groot deel bepaald door het wel of niet doorgaan van fase 1 maatregelen en de daarbij behorende vrijval. Hierover zijn partijen nog in gesprek. Niet alleen over de afronding van de eerste fase, maar ook over de middelen die bij de provincie voor de tweede fase gereserveerd zijn en die voor de komende vijf jaar veilig te stellen. Dat biedt ons de mogelijkheid om binnen die vijf jaar de afweging te maken of wij in staat zijn de co-financiering op de gewenste projecten te leveren. Op basis van de laatste informatie van de Provincie schatten wij in dan er een cofinanciering van de gemeente nodig zou zijn van € 450.000 (voor alle 2e fase maatregelen is volgens de provincie € 612.000 benodigd). Een toelichting op dit bedrag volgt hieronder. Voor fase 2 gaat het om de volgende gebiedsmaatregelen:

- Z47a/b; Het realiseren van een pontje over het PM-Kanaal tussen Burgum en Sumar. Het betreft hier de randvoorwaardelijke zaken voor een oversteek: dit zijn de fietspaden en de aanlandingspunten.
- M54; Aanleg wandelpad Rijksweg Noardburgum
- M55; Aanleg fietspad Reidlânsfeart Hurdegaryp
- M52; Aanleg wandelpad Burgum-West
- Z38; aanleg recreatieve voorzieningen natuurgebied De Leijen
- Z42; aanleg recreatieve voorzieningen natuurgebied De Súdermar

Uit de vrijval van fase 1 zijn maatregel M52 en M55 gedekt en ook toegezegd. Rekening houdend met een eigen bijdrage voor het pontje (Z47) door de Stichting i.o. zou aanvullend een bedrag van € 450.000 nodig zijn.

Op grond van ons voorstel zijn op dit moment geen financiële consequenties meegenomen.

	Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?
					
Financieel (x € 1.000)					
	2020	2021	2022	2023	
	-	-	-	-	

2.05 Actualisatie en koppeling BGT & GBI-beheersysteem

Wat is er aan de hand?

Vele jaren lang werden de GBKN (nu BGT) en de geografische data in het beheersysteem (GBI) voor de openbare ruimte separaat van elkaar bijgehouden. In de loop van jaren zijn hierdoor veel grotere en kleine verschillen tussen beide datasets ontstaan. Een analyse heeft

aangetoond dat er niet alleen verschillen tussen de BGT en GBI zijn, maar dat de informatie ook niet altijd overeenkomt met de werkelijke situatie buiten op straat.

Wet Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT):

Conform de Wet Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) is de gemeente verplicht om de BGT actueel te houden. Daarnaast dient voor 1 januari 2020 fase II van de transitie BGT uitgevoerd te zijn: dit behelst oa het verbeteren van de volledigheid en de kwaliteit van de BGT.

Op dit moment voldoet de BGT van Tytsjerksteradiel nog niet aan bovengenoemde Fase II van de transitie conform Wet BGT.

De beide systemen (BGT en GBI) moeten gekoppeld worden, waarbij de BGT leidend wordt. Hierbij mag geen metadata verloren gaan. Dit is een arbeidsintensieve klus: een groot deel kan geautomatiseerd gekoppeld worden. Echter alle verschillen tussen de systemen moeten handmatig op elkaar afgestemd worden. Daarnaast volgt er nog een grote hoeveelheid mutaties als gevolg van de Centrale As en Kansen in Kernen.

De koppeling biedt uiteindelijk veel voordelen: enkelvoudig data inwinnen/meervoudig gebruik, voorkomen van fouten, betere analysemogelijkheden door standaardisatie.

De basis moet weer op orde komen en blijven. Door samenwerking tussen het team Informatiebeheer (WM) en Beheer Binnendienst (TD) kunnen we een boppeslach maken: Optimalisatie van zowel de BGT (verplichting Wet BGT) als ook het GBI-beheersysteem.

Bij de kadernota 2018 (2019–2022) is reeds aangegeven dat dit project mogelijk een doorloop kent in 2020.

Wat stellen we voor?

We gaan de BGT verder actualiseren, oa met behulp van de gegevens in GBI. Hiervoor maken we een koppeling tussen de beide systemen. Daarnaast moet een grote hoeveelheid mutaties agv De Centrale As en Kansen in Kernen verwerkt worden. Hierna blijft de koppeling fungeren om over en weer de systemen op elkaar afgestemd te houden.

Tevens ervaringen inwinnen bij Achtkarspelen. In Achtkarspelen is de BGT en GBI inmiddels op elkaar afgestemd en gekoppeld.

Wat als we het niet doen?

Zonder actuele BGT voldoen we niet aan de Wet Basisregistratie Grootchalige Topografie.

Zonder een goede basis blijven we (BGT en GBI apart) dubbel werk doen, is er meer kans op fouten en is er geen optimale basis voor het beheer van de openbare ruimte. Zonder koppeling blijft informatie-uitwisseling tussen Geoinformatie, Beheer Binnendienst en systemen van andere partijen lastig.

Wat mag het kosten?

Voor 2019 is reeds een bedrag van € 70.000 beschikbaar gesteld (obv een tijdelijke klus door één persoon voor één jaar). Hierbij is aangetekend dat dit project mogelijk een doorloop kent in 2020 omdat de opgave waarschijnlijk groter is dan door één persoon in één jaar uitgevoerd kan worden.

We hebben in de eerste helft van 2019 nog geen begin kunnen maken met het uitzetten van deze klus. We streven er wel naar om dat rond de zomer alsnog te doen.

Het reeds beschikbare bedrag van € 70.000 (in 2019) loopt daarmee door in 2020.

In 2020 is naar verwachting nog eens eenmalig extra € 35.000 benodigd en in 2021 nogmaals eenmalig € 70.000. Deze kosten worden ten laste van de algemene reserve gebracht.

In de loop van 2020 verwachten we meer duidelijkheid te hebben over de resterende opgave en benodigde inspanningen voor deze klus. In de kadernota van 2020 (2021–2024) kunnen we hier meer duidelijkheid over geven.

	Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?
					

Financieel (x € 1.000)				
2020	2021	2022	2023	
-	-	-	-	

2.06 Digitalisering en optimalisering data areaal openbare ruimte

Wat is er aan de hand?

Digitalisering en optimalisering data areaal openbare ruimte:

Het GBI-beheersysteem bevat momenteel in grote lijnen alleen het areaal verhardingen, openbaar groen en hoofdriolering.

Veel informatie met betrekking tot het areaal en beheer van de openbare ruimte is grotendeels nog alleen in analoge vorm en/of excel-lijsten beschikbaar of dient in het veld te worden geïnventariseerd.

Deze informatie moet in het GBI beheersysteem opgenomen worden.

Op die manier zijn gegevens geografisch beschikbaar en zijn beheerdata beter te koppelen aan de objecten. Ook is integraal en kwaliteitsgestuurd beheer en analyse op deze wijze beter mogelijk. Informatie die gedigitaliseerd opgenomen moet worden in het GBI-beheersysteem betreft oa: duikers, damwanden, beschoeiingen, steigers, bruggen, rioolaansluitingen, metadata groenvlakken, VTA-inspecties bomen, inrichtingselementen (bijv. bankjes, prullenbakken en kunstwerken), bebording en markering.

Deze inhaalslag in digitalisering, optimalisatie en standaardisering is noodzakelijk om goed inzicht te houden/krijgen in het volledige areaal en de bijbehorende onderhoudstoestand om de beheertaken goed uit te voeren.

Zonder optimale en complete data lopen we daarnaast risico's door areaal dat niet "in beeld is".

In de kadernota 2018 (2019–2022) is reeds aangegeven dat dit project mogelijk een doorloop kent in 2020.

Wat stellen we voor?	We gaan een inhaalslag maken in de digitalisering van het areaal in onze openbare ruimte.
Wat als we het niet doen?	Zonder deze inhaalslag is er geen optimale basis om de beheertaken goed uit te voeren. Daarnaast lopen we risico's door bijv. – areaal dat niet "in beeld" is; – niet in beeld hebben van openbare wegen op particuliere terreinen. Door verjaring kan de onderhoudsplicht bij de gemeente komen te liggen obv de Wegenwet.
Wat mag het kosten?	<p>Voor 2019 is reeds een bedrag van € 75.000 beschikbaar gesteld (obv een tijdelijke klus door één persoon voor één jaar). Hierbij is aangetekend dat dit project mogelijk een doorloop kent in 2020 omdat de opgave waarschijnlijk groter is dan door 1 persoon in één jaar uitgevoerd kan worden. Het is onmogelijk in te schatten of hiermee alle beheerdata op het gewenste niveau gebracht kan worden ten aanzien van digitalisering, optimalisatie en standaardisering.</p> <p>We hebben in de eerste helft van 2019 nog geen begin kunnen maken met het uitzetten van deze klus. We streven er wel naar om dat rond de zomer alsnog te doen. Het reeds beschikbare bedrag van € 75.000 (in 2019) wordt eveneens gebruikt in 2020.</p> <p>In 2020 is eenmalig extra € 37.500 benodigd en in 2021 nogmaals eenmalig € 37.500. Deze kosten worden ten laste van de algemene reserve gebracht.</p> <p>In de loop van 2020 verwachten we meer duidelijkheid te hebben over de resterende opgave en benodigde inspanningen voor deze klus. In de kadernota van 2020 (2021–2024) kunnen we hier meer duidelijkheid over geven.</p>

Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?
-------------	--------	------	----------	----------

Financieel (x € 1.000)			
2020	2021	2022	2023
-	-	-	-

Programma 02. Verkeer, vervoer en waterstaat (structureel)

2.04 Brug Eastermar (2.1 b kadernota 2018)

Wat is er aan de hand?

Door een samenloop van omstandigheden is de afstandsbediening van de brug over de Lits in Eastermar na 2019 niet meer geregeld. Tot voor kort werd dit gedaan door provincie Fryslân vanuit Schuilenburg op basis van een bedieningsovereenkomst (2007) met de gemeente. Deze samenloop betreft in grote lijnen: Overdracht PM-kanaal van provincie Fryslân naar Rijkswaterstaat en daardoor beëindiging bedieningsovereenkomst tussen gemeente en provincie. Centralisering in Lemmer door RWS van bediening bruggen en sluizen. Huidige bedieningsapparatuur is ongeschikt voor verplaatsing naar/aansluiting op een andere bedieningspost. Momenteel zitten er nog brugwachters van RWS in Schuilenburg en wordt onze brug in 2019 nog bediend.

Er is een aantal mogelijkheden in onderzoek. Hiervoor wordt momenteel extern/onafhankelijk een financiële variantenstudie uitgevoerd.

Varianten:

1. Bestaande brug (60 jaar oud) aanpassen voor bediening op afstand door provincie vanuit centrale post (Swettehûs) in Leeuwarden. Om te bepalen of een dergelijke investering nog doelmatig is, wordt ook onderzoek gedaan naar de huidige conditie van de brug.
2. Een nieuwe beweegbare brug bouwen en ook bedienen door provincie vanuit Leeuwarden;
3. Het bouwen van een nieuwe, hogere, vaste brug (vaste doorvaart 3,00m). Deze variant behoeft instemming van de provincie (vaarwegbeheerder).

De varianten worden later in het jaar middels een college-advies en raadvoorstel aan het bestuur voorgelegd.

Gezien de huidige onzekerheden hierover gaan we vooralsnog uit van een tijdelijke vierde variant: het bedienen van de brug op locatie door een brugwachter. Dit is nodig vanaf het vaarseizoen in 2020. Dit betekent een toename van bedienkosten van € 45.000.

Wat stellen we voor? Voorlopig uitgaan van een situatie met een brugwachter op locatie. Zodra de variantenstudie gereed is in overleg treden met de provincie ten aanzien van variant 3 (hogere vaste brug) en e.e.a. voorbereiden voor behandeling in college en raad. Tevens andere belanghebbenden informeren.

Wat als we het niet doen? Dan is de bediening van de brug in Eastermar vanaf het seizoen 2020 niet meer geregeld.

Wat mag het kosten? De kosten van de situatie met een brugwachter op locatie bedragen € 45.000.

	Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?
					☒

Financieel (x € 1.000)				
2020	2021	2022	2023	
-45	-45	-45	-45	

Programma 3. Economie

Geen onderwerpen

Programma 4. Onderwijs

De ontwikkelingen in het beleid worden gesplitst in eenmalige effecten en structurele effecten voor de meerjarenbegroting.

Programma 04. Onderwijs (structureel)

4.01 Integraal Huisvestings Plan (IHP)

Wat is er aan de hand?	<p>Adequate onderwijshuisvesting realiseren.</p> <p>Er moet een nieuw gemeentelijk Integraal Huisvestingsplan (IHP) worden vastgesteld. Het plan heeft als doelstelling het geven van een gemeentelijk beleidskader voor de huisvesting van onderwijsvoorzieningen (inhoud geven aan de 'wettelijke zorgplicht'). In dit plan worden de ontwikkelingen voor de onderwijshuisvesting benoemd. Daarnaast geeft dit plan inzicht in de beschikbare voorzieningen en de noodzakelijke omvang van deze voorzieningen voor de korte en de lange termijn.</p> <p>Per dorp moet een schets worden gemaakt van de huidige situatie en de ontwikkelingen in de komende jaren. De in het plan opgenomen planning zal binnen deze kaders worden uitgewerkt. Het plan zal iedere drie jaar worden herijkt. De bevoegdheid voor het bepalen van het totale financiële kader voor de uitgaven voor het onderwijs ligt bij de gemeenteraad. Het college is bevoegd om binnen deze kaders de afzonderlijke besluiten te nemen. In het IHP wordt het totale financiële kader geschetst.</p>
Wat stellen we voor?	<p>Conform het nog op te stellen Integraal Huisvestingsplan (IHP) de nodig geachte renovaties en/of nieuwbouw van scholen te bekostigen. Met de nodige investeringen is al rekening gehouden en die zijn verwerkt in de begroting 2019 en de meerjarenramingen tot en met 2023.</p>
Wat als we het niet doen?	<ul style="list-style-type: none"> – formeel gezien strijd met wettelijke zorgplicht. – daarnaast onbehoorlijk bestuur ivm bereikte consensus met schoolbesturen.
Wat mag het kosten?	<p>In de huidige meerjarenreeks zijn geen meerkosten te verwachten.</p>

Fin. effect

Status

Aard

Raakvlak

Struct.?

Financieel (x € 1.000)

2020	2021	2022	2023
-	-	-	-

Programma 5. Sport, cultuur en recreatie

Programma 05. Sport, cultuur en recreatie (eenmalig)

5.06 Swim2play (Vergroten van zwemveiligheid basisschoolkinderen Tytsjerksteradiel)

Wat is er aan de hand?

Na afschaffing van het schoolzwemmen in 2010 komen onze basisscholen veel minder in het zwembad. Hierdoor kunnen we de kinderen in onze gemeente minder monitoren met het oog op veiligheid in het water. Vanuit kieswijzer en het coalitieakkoord kwam duidelijk de wens naar voren mbt het bieden en onderhouden van zwemvaardigheden.

Scholen willen over het algemeen graag zwemmen, maar zoeken handvatten om dit op een veilige en verantwoorde manier te doen. Naast kinderen zwemveilig te maken en te houden, levert Swim2play ook een bijdrage aan de onderwijsdoelen. Het programma is ontwikkeld in samenwerking met het onderwijs. Het programma is een aanvulling op het bewegingsonderwijs en kan worden ingezet als een extra beweegmoment binnen het basisonderwijs.

Kinderen komen jaarlijks van groep 1 t/m 6 in het zwembad in een opeenvolgend blok van vijf weken. Het programma Swim2play is niet gericht op het opleiden tot, en behalen van, een zwemdiploma. Met deze opzet blijft de verantwoordelijkheid voor het behalen van een zwemdiploma bij de ouders. Kinderen uit groep 6 die nog geen zwemdiploma hebben kunnen uitgenodigd worden voor een (nog nader uit te werken) traject tot het behalen van hun diploma. Het concept is laagdrempelig en het vervoer ligt bij de ouders.

In de kadernota 2018–2022 is voor de jaren 2018 en 2019 geld beschikbaar gesteld om dit als pilot voor twee jaar in te zetten. In maart 2018 kon de eerste groep leerlingen van basisschool de Reinbôge verwelkomd worden.

Aan het einde van het schooljaar 2019 hebben 11 scholen met in totaal 35 groepen deelgenomen aan de pilot Swim2play op de maandag in

zwembad de Wetterstins. Het laatste blok van vijf lessen vindt in juni/ juli plaats in het buitenbad in Gytsjerk.

Bij de opzet van het project was uitgegaan van inzet van één gediplomeerde zweminstructeur. In verband met verscherpt toezicht op protocollen na een verdrinkingsgeval tijdens het schoolzwemmen in Rhenen is er uit veiligheidsoverwegingen gekozen voor drie gediplomeerde zweminstructeurs per groep. De animo onder onderwijs is groeiende en de verwachting is dan ook dat voor schooljaar 2019–2020 het aantal aanmeldingen stijgt.

Wat stellen we voor?

We stellen voor om deze pilot om te zetten in een structureel aanbod en dit dan ook zo op te nemen in de begroting en activiteitenprogramma zwembad.

Dit is in lijn met het coalitieakkoord waarin zwemveiligheid een grote plaats inneemt en ook uit de kieswijzer 2018 blijkt dat het zwemmen in het basisonderwijs belangrijk wordt gevonden onder inwoners.

Met dit aanbod kunnen we voor alle scholen Swim2play aanbieden waarbij we tijdens het buitenseizoen ook gebruik maken van het buitenbad in Gytsjerk.

Hierbij draagt de gemeente zorg voor aanbod en kwaliteitsbewaking. Scholen en ouders dragen zorg voor vervoer en financiën mbt de inzet bewegcoach onderwijs.

Wat als we het niet doen?

We gaan voorbij aan het bieden van mogelijkheden om zwemveiligheid onder kinderen in het basisonderwijs te vergroten, en ze te kunnen monitoren in deze zwemveiligheid, conform de uitgezette lijn in het coalitieakkoord.

We gaan voorbij aan de wensen van het primair onderwijs om op een verantwoorde manier de zwemveiligheid van leerlingen te vergroten en een uniek derde beweegmoment te faciliteren wat landelijk de aandacht heeft.

We gaan voorbij aan wensen van inwoners om mogelijkheden voor kinderen te creëren mbt het zwemmen met school.

We laten een zeer succesvolle pilot aflopen waarbij zowel onderwijs als gemeente een grote positieve inzet hebben laten zien en die niets dan lovende reacties heeft opgeleverd onder de betrokken partijen.

Wat mag het kosten?

In de begroting 2018 en 2019 is een incidenteel bedrag opgenomen van € 12.500 per jaar. Om dit project structureel in te bedden is er een totaalbedrag nodig van € 23.000 per jaar.

Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?
-------------	--------	------	----------	----------

Financieel (x € 1.000)			
2020	2021	2022	2023
-23	-23	-23	-23

Programma 05. Sport, cultuur en recreatie (structureel)

5.07 Zomeropenstelling zwembad de Wetterstins

Wat is er aan de hand? Het zwembad de Wetterstins in Burgum is gedurende de zomervakantie gesloten terwijl zwemmen een van de gezondste vormen van bewegen is voor jong en oud.

In de zomer van 2018 heeft er een pilot plaatsgevonden met een openstelling van vier weken gedurende de zomervakantie. Voor 2019 is op basis van de wens van de raad de zomeropstelling opnieuw opgevoerd.

In 2018 hebben 67 mensen een zomerabonnement gekocht die in deze vier weken gemiddeld 12 bezoeken hebben gebracht. Daarnaast zijn er 1050 losse kaartjes verkocht (incl gratis peuters) en hebben 163 mensen een bezoek gebracht met inlevering van de bon voor minima.

Wat stellen we voor? Gezien de financiële situatie en het (verwachte) nadelige effect op de exploitatie stellen wij voor om de zomeropenstelling vanaf 2020 niet voort te zetten.

Wat als we het niet doen? – (n.v.t.)

Wat mag het kosten? Op basis van de evaluatie zomeropstelling 2018 bedragen de kosten van het openstellen van het binnenbad gedurende vier weken in de zomer € 11.000.

Dit is de som van € 16.000 aan extra uitgaven minus € 5.000 aan inkomsten.

We hebben dit bedrag niet opgenomen in de kadernota.

Fin. effect

Status

Aard

Raakvlak

Struct.?

Financieel (x € 1.000)			
2020	2021	2022	2023
-	-	-	-

Programma 6. Sociaal domein

Programma 06. Sociaal Domein (structureel)

6.04 Kaderstelling (i.c.m. al eerder opgelegde kaderstelling SD begroting 2019)

Wat is er aan de hand?	De jaarrekening 2017 bleek dermate hoge tekorten in het Sociaal Domein te voorspellen dat in de begroting 2019 een taakstelling voor het Sociaal Domein is opgenomen. Deze taakstelling is verwerkt in in het Beleidskader Sociaal Domein dat in april 2019 is vastgesteld in de gemeenteraad. Zie het raadsbesluit d.d. 25-04 inzake de bezuinigingstaakstelling sociaal domein. De toezichthouder heeft positief geadviseerd over de voorgestelde maatregelen, behalve de voorspelde bezuinigingen Jeugd. Dat betekent dat het voorstel 6.72 inzake effecten inkoopmodel jeugdzorg met effect vanaf 2022 is niet opgenomen.
Wat stellen we voor?	Voorgesteld wordt alle maatregelen behalve de effecten Inkoopmodel door te voeren in de begroting 2020 en verder.
Wat als we het niet doen?	Deze maatregelen zijn noodzakelijk voor een evenwichtige begroting Sociaal Domein.

Wat mag het kosten? Met het vaststellen van beleidskader in de raad van 25 april 2019 heeft de raad vastgelegd wat de te realiseren besparingen per jaar moeten zijn en op welke wijze die moet worden gehaald. Er wordt uiteindelijk meer gerealiseerd dan de oorspronkelijk opgenomen taakstelling in de begroting 2019–2022.

Conform de afspraken met de provincie moest de reeks Kaderstelling in de begroting 2019–2022 concreet worden gemaakt voor de Kadernota 2020–2023 en de Begroting 2020–2023.

Per saldo resulteert het vaststellen van het beleidskader en personeelsplan tot de volgende voordelige reeks voor de Kadernota en begroting:

Invulling Kaderstelling Sociaal domein

(bedragen in € x 1.000)

	Beleidskader sociaal domein	Personeelsplan	Kaderstelling in begroting 2019–2022	Positief effect op saldo Kadernota
Jaar 2020	695	431	-700	426
Jaar 2021	1.045	431	-1.200	276
Jaar 2022	1.445	431	-1.700	176
Jaar 2023	1.445	431	-1.700	176

Fin. effect

Status

Aard

Raakvlak

Struct.?

Financieel (x € 1.000)

2020	2021	2022	2023
426	276	176	176

6.07 Herstructurering sociale werkvoorziening en samenwerking met Caparis

Wat is er aan de hand?

Er is veel beweging op het gebied van de Sociale Werkvoorziening (SW). De acht deelnemende gemeenten in de Gemeenschappelijke Regeling Sociale Werkvoorziening Fryslân (GR SW Fryslân) en de betrokken uitvoeringsorganisatie Caparis NV zijn verwickeld in een herstructureringsproces. De gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel hebben allebei aangegeven in principe geen aandeelhouder meer te hoeven zijn.

Wat stellen we voor?	Er is overleg tussen de acht aandeelhoudende gemeenten en Caparis hoe we op een zorgvuldige manier uit elkaar kunnen gaan. Daarbij hanteren we het uitgangspunt dat het voor de SW-ers rimpelloos moet zijn en Caparis moet een doorstart kunnen maken en de gemeenten moeten zich comfortabel voelen bij een 'fair deal'. Dit proces loopt nog.
Wat als we het niet doen?	Als we niets doen verandert er vooralsnog niets aan de situatie die we nu al hebben als onderdeel van de Gemeenschappelijke regeling en aandeelhouder van Caparis NV.
Wat mag het kosten?	De effecten van eventuele keuzes zijn nog niet voldoende te concretiseren op dit moment omdat dit onderdelen zijn van de (toekomstige) onderhandelingen. Uiteraard zullen hierbij ook de gevolgen voor inwoners / klanten / interne organisatie (bijv. HRM en begeleidend kader) / samenwerking met andere gemeenten / enz. meegenomen moeten worden. Enerzijds liggen er kansen voor de beide gemeenten om met het anders organiseren structureel geld te besparen op diverse onderdelen, maar anderzijds is er tegelijkertijd een risico dat daardoor andere onderdelen (zoals beschut binnen voor de doelgroep met een lagere verdien capaciteit) structureel duurder worden of dat er incidentele meerjarige kosten gemaakt moeten worden als gevolg van de herstructurering.

Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?
				☒

Financieel (x € 1.000)				
2020	2021	2022	2023	
-	-	-	-	

6.10a Buurtkamer

Wat is er aan de hand?	Het ontwikkelen van algemene voorzieningen is een gemeentelijke taak die onder de Wmo valt. De gemeente wil inzetten op preventie en algemene voorzieningen. Dit draagt bij aan een sterk voorliggend veld en het zo lang mogelijk voorkomen van het inzetten van Wmo maatwerkvoorzieningen. Door preventief in te zetten op preventieve laagdrempelige ontmoetingspunten wordt eraan bijgedragen dat kwetsbare inwoners, zoals mensen met een psychische stoornis of psychosociale beperking, langer zelfstandig thuis kunnen wonen.
-------------------------------	---

Wat stellen we voor?

Begin 2019 is in Burgum (Glinstra State) een ontmoetingspunt voor kwetsbare inwoners geopend: 'De Buurtkamer'. Alle inwoners zijn welkom, zoals bijvoorbeeld eenzame ouderen, maar de buurtkamer is met name bedoeld voor mensen met een psychische of psychosociale beperking. De Buurtkamer is op verzoek van de gemeente opgezet door KEARN en AanZet.

Dit jaar moet besloten worden of en hoe deze algemene voorziening vanaf 2020 wordt voortgezet en geborgd. Dit doen wij op basis van een evaluatie, waarna vervolgens de afweging door de raad kan plaatsvinden, om hiervoor structureel geld beschikbaar te stellen.

Wat als we het niet doen?

Mocht na evaluatie worden besloten om hiermee niet verder te gaan, dan is er geen algemene voorziening voor kwetsbare personen. Ook dit zal worden meegenomen in de evaluatie.

Wat mag het kosten?

Eventuele structurele kosten bedragen € 45.000 per jaar.

	Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?
					
Financieel (x € 1.000)					
2020	2021	2022	2023		
-	-	-	-		

Programma 7. Volksgezondheid en milieu

Programma 07. Volksgezondheid en milieu (eenmalig)

7.02 Actualiseren locatiedossiers op het onderdeel Bodem

Wat is er aan de hand?	In 2017 zijn de Milieudossiers geactualiseerd door de afdeling Vergunningverlening en Toezicht en handhaving. Het resultaat van deze actualisatie geeft een actie voor het onderdeel Bodem: uitzoeken vraagstukken met betrekking tot bodembedreigende activiteiten en afronden van bodemdossiers. Er is geen formatie beschikbaar binnen de beleidsuitvoering Bodem om het project op te pakken en de actualisatie Milieudossiers af te ronden. De wens is echter om dit wel op orde te hebben in het kader van de uitvoering van werkzaamheden binnen vergunningverlening en toezicht en handhaving.
Wat stellen we voor?	Op projectbasis de actualisering milieudossiers voor het onderdeel bodem afronden
Wat als we het niet doen?	Dan zijn de milieudossiers niet volledig actueel. Dit geeft inefficiëntie bij de afdeling vergunningverlening en toezicht en handhaving.
Wat mag het kosten?	We verwachten dat er 50 locaties zijn waar nadere acties voor nodig zijn. Uitgaande van twee externe advies uren per locatie betekent dit een eenmalig bedrag van € 7.000. Dit bedrag wordt ten laste van de algemene reserve gebracht.

Fin. effect

Status

Aard

Raakvlak

Struct.?

Financieel (x € 1.000)

2020	2021	2022	2023
-	-	-	-

Programma 07. Volksgezondheid en milieu (structureel)

7.01 vGRP (verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan)

Wat is er aan de hand?	Om't ús vGRP Wettersoarch dit jier ôfrint moatte wy oan de slach mei in nij vGRP (wetlike plicht). Yntusken is de opdracht gund oan in advysbureau. Doel is om ein dit jier (fêststelling yn de ried desimber) in nij vGRP te hawwen. Normaliter sille der in oantal senario's útwurke wurde wêr't de ried in kar út meitsje sil. Ôfhinklik fan de kar kin dit betsjutte dat de heffing foar ús ynweners feroaret om't it in doelheffing is mei 100% dekking. Ofhinklik fan de kar fan de ried kin dit dus ek gefolgen hawwe foar de begutting, foarearst yn de begutting fan 2021.
-------------------------------	---

Wat stellen we voor?	Opstelle nij vGRP.
Wat als we het niet doen?	Foldogge wy net oan ús wetlike plicht.
Wat mag het kosten?	Opstellen vGRP zelf kost € 45.000 en dit geld is beschikbaar vanuit huidig vGRP. De mogelijke gevolgen voor de heffing en daarmee de begroting is afhankelijk van het scenario wat door de raad zal worden vastgesteld met de vaststelling van het nieuwe vGRP. Planning is eind 2019.

Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?
				

Financieel (x € 1.000)			
2020	2021	2022	2023
-	-	-	-

7.04 Afval/Grondstoffenbeleidsplan

Wat is er aan de hand?	<p>Op Europees en nationaal niveau is het overheidsbeleid gericht op een transitie naar een Circulaire Economie (C.E). Wereldwijd leiden verdergaande ontwikkelingen tot innovaties op het gebied van afvalverwerking, afvallogistiek, grondstofterugwinning en energie. Het overheidsbeleid is primair gericht op het voorkomen van afval en op hergebruik en recycling. Vanuit deze gedachte is het rijk gaan samenwerken met andere overheden, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties aan het programma "Van afval naar grondstof" (VANG).</p> <p>Tijdens eerdere behandelingen van dit onderwerp in de raad in 2017 en 2018 is duidelijk geworden de raad wil zich inzetten om de VANG - doelstellingen (Milieu) voor 2025 te behalen. Deze doelstellingen zijn het terugbrengen van de hoeveelheid huishoudelijk restafval (fijn, grof en bouw & sloop) naar 30 kg per inwoner per jaar én 90% afvalscheiding. Hiermee dragen wij bij aan het realiseren van de landelijke doelstelling.</p> <p>In de raadsvergadering van 22 november 2018 is de Kadernotitie Grondstoffenbeleidsplan opiniërend behandeld. De uitkomsten van deze vergadering geeft aanleiding tot een proceswijziging om te komen tot een Grondstoffenbeleidsplan, zoals februari voorgelegd in het raadspresidium.</p> <p>Tijdens de raadsvergadering hebben wij de beraadslaging gehoord en nemen de uitkomsten mee in de verdere uitwerking van het Grondstoffenbeleidsplan.</p>
------------------------	---

Wat stellen we voor?

Het Grondstoffenbeleidsplan 2020 – 2025 vertaalt onze visie “Op nei in sirkelgong ekonomy” in strategische doelstellingen en maatregelen om samen met de inwoners van Tytsjerksteradiel te zorgen voor vermindering en hergebruik van huishoudelijk afval. Uitgangspunt is om met het meest gunstige scenario (Service en Kosten) de VANG-doelstellingen te behalen.

Wij gaan hiermee aan de slag en gaan dit uitwerken in één scenario met twee varianten: Eén scenario om de VANG-doelstellingen 2025 te halen met de twee varianten van een plan mét een positieve financiële prikkel en een plan zonder positieve financiële prikkel.

Inmiddels is in de raadsvergadering van 20 juni 2019 het Grondstoffenbeleidsplan opiniërend behandeld en krijgt zijn vervolg in de Raad van 19 september 2019 (besluitvormend).

Wat als we het niet doen?

Dan zullen we niet kunnen voldoen aan de landelijke verplichting om de VANG doelstellingen te behalen.

De afvalbeheerskosten en daarmee de afvalstoffenheffing zullen bij het handhaven van de huidige situatie de komende jaren stijgen, mede door de afvalstoffenbelasting.

Wat mag het kosten?

In het Grondstoffenbeleidsplan zijn Plan A en B uitgewerkt. Deze plannen behelzen een andere manier van afval inzamelen en het doorvoeren van maatregelen ter bevordering van de afvalscheiding. De gevolgen voor de afvalstoffenheffing per plan wordt in het Grondstoffenbeleidsplan weergegeven.

Beide plannen hebben hun consequenties voor het tarief van de afvalstoffenheffing, dat hierdoor fors stijgt. Zie hiervoor het Grondstoffenbeleidsplan.

Het is goed om te realiseren dat de huidige afvalstoffenheffing € 54 lager ligt dan het Fries gemiddelde.

	Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?
					
Financieel (x € 1.000)					
	2020	2021	2022	2023	
	-	-	-	-	

7.06 Uitbreiding formatie duurzaamheid

Wat is er aan de hand?

Achtergrond en aanleiding

Mondiale, Europese en landelijke ontwikkelingen, akkoorden en doelstellingen volgen elkaar in hoog tempo op. De gemeentelijke opgave op het gebied van duurzaamheid is fors groeiende. Om invulling te kunnen geven aan landelijke, regionale en gemeentelijke doelstellingen is uitbreiding van formatie en middelen noodzakelijk. De fte's en middelen die onderstaand worden omschreven komen bovenop de huidige formatie en budgetten. Het betreft een zeer behoudende raming, gemaakt op basis van kengetallen. Keuzes die op het gebied van duurzaamheid binnen deze kadernota worden gemaakt worden verwerkt in de duurzaamheidsagenda die eerste kwartaal 2020 wordt opgeleverd.

Opgave Klimaatwet en Klimaatakkoord

Het kabinet streeft naar een reductie van de uitstoot van broeikasgassen in 2030 met 49%. Laatstgenoemde wordt in de Klimaatwet bestendigd. Plenaire behandeling van deze wet door de Eerste Kamer, vindt plaats op 14 mei 2019. Als hoofddoel wordt als resultaatsverplichting 95% broeikasgasreductie in Nederland in 2050 ten opzichte van 1990 gesteld en als tussendoel een streefwaarde van 49% broeikasgasreductie in 2030 ten opzichte van 1990. Daarnaast bevat het voorstel een nevendoeel met als streefwaarde 100% CO₂-neutrale elektriciteitsproductie in 2050. Na de ondertekening van het landelijke Klimaatakkoord (medio 2019), wordt de doorvertaling gemaakt naar de regio en de opgave op lokaal niveau concreet. De financiële verhouding tussen de Rijksoverheid, provincies, gemeenten en waterschappen is nog onderwerp van gesprek om ervoor te zorgen dat decentrale overheden de ambities uit het Klimaatakkoord waar kunnen maken.

Voor de regionale en gemeentelijke ambitie, de Regionale Energiestrategie en het ruimtelijk beleid inpassing energieopwekking verwachten wij per gemeente op dit moment 1 fte nodig te hebben.

Planvorming en uitvoeren van wijkuitvoeringsplannen

Ten behoeve van de opgave vanuit Rijk om dorpen en wijken aardgasvrij te maken, dienen gemeenten wijkuitvoeringsplannen op te stellen voor iedere wijk. Uiterlijk in 2021 dienen de eerste plannen gereed te zijn. Om hier een start mee te maken, is formatie (een trekkersrol) benodigd. Bij voorkeur met ingang van 2020. Echter worden voor de planvorming en het uitvoeren van de wijkuitvoeringsplannen in de kadernota 2020 vooralsnog geen budgetten en formatie gevraagd. Dit in afwachting van de middelen die hoogstwaarschijnlijk vanuit het Rijk beschikbaar gaan komen. De daadwerkelijke uitvoering vraagt om meerjarige en zeer intensieve processen. Naar verwachting zullen per wijk/dorp budgetten en meerdere fte's nodig zijn. Met de proeftuin aardgasvrij Garyp wordt op dit vlak reeds ervaring opgedaan.

Wat stellen we voor?	Uitbreiding formatie (2 fte voor 8K en T-diel samen bovenop de huidige formatie; 2 x € 70.000) en middelen (€12.000 voor T-diel).
Wat als we het niet doen?	De gemeentelijke ambities worden niet gehaald en er wordt geen invulling gegeven aan de opgave vanuit het Rijk.
Wat mag het kosten?	Uitbreiding formatie (2 fte voor 8K en T-diel samen bovenop de huidige formatie; 2 x € 70.000) en middelen (€12.000 voor Tytsjerksteradiel). Van deze formatie is 1,78 fte onontkoombaar en 0,22 fte wenselijk (Fairtrade / Global Goals)

Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?
				☒

Financieel (x € 1.000)				
2020	2021	2022	2023	
-82	-82	-82	-82	

7.07 Uitbreiding formatie en uitvoeringsbudget Energie(k)loket

Wat is er aan de hand? Tytsjerksteradiel beschikt over een energieloket. Eind vorig jaar is het fysieke loket in Hurdegaryp gesloten en is het meer geïntegreerd in de gemeentelijke balie. Mensen kunnen nu dus bij de gemeentelijke balie in Burgum terecht voor advies. De ondersteunende website <https://energieloket.net/> wordt volledig verzorgd door het bedrijfsleven en er worden door de gemeente quickscans aangeboden die huiseigenaren (bestaande woningvoorraad) helpen inzichtelijk te maken wat er moet gebeuren om hun woning zoveel mogelijk energiezuinig te maken. In het kader van de energietransitie is dit een belangrijke en noodzakelijke service naar onze inwoners toe. Daar wordt veel gebruik van gemaakt en inmiddels zijn dus ook al heel wat bestaande woningen aangepakt.

Tot 1 juli 2019 zijn bij de vorige kadernota middelen beschikbaar voor het energieloket in Tytsjerksteradiel. Willen we het energieloket ook na 1 juli 2019 open houden, dan zal hier structureel capaciteit voor moeten komen.

Wat stellen we voor? Het energieloket een structurele plek te geven binnen de gemeentelijke balie van beide gemeenten om op deze manier onze burgers te ondersteunen bij de energietransitie.

Wat als we het niet doen? Het betreft hier een service naar de burgers toe die in het kader van de energietransitie voor belangrijke keuzes komen te staan. Die energietransitie zelf is onontkoombaar, maar er kan in principe voor gekozen worden de burgers het allemaal zelf uit te laten zoeken. Willen we onze inwoners zo goed mogelijk faciliteren bij de energietransitie, dan is een energieloket dus feitelijk noodzakelijk. Voordeel van deze constructie is bovendien dat we het plaatselijke bedrijfsleven letterlijk in de etalage zetten. Een mooie vorm van privaat – publieke samenwerking.

Wat mag het kosten? Voor het energie(k)loket is 0.33 fte nodig = € 23.500 en een werkbudget van € 1.500.

	Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?
					

Financieel (x € 1.000)				
2020	2021	2022	2023	
-25	-25	-25	-25	

7.10 Milieu, informatieplicht energiebesparing (0,1 fte)

Wat is er aan de hand? In het kader van de verplichting voor bedrijven om energiebesparingsmaatregelen te nemen geldt voor de meeste bedrijven (meer dan voorheen) een registratie- en informatieplicht. Deze rapportages moeten door milieuhandhavers wordt beoordeeld, waarna moet worden bekeken of en zo ja welke energiebesparende maatregelen moeten worden getroffen. Hierdoor is het noodzakelijk dat de formatie wordt uitgebreid. Voor deze extra taak worden éénmalig middelen in het gemeentefonds ter beschikking gesteld. Deze kunnen worden aangewend voor deze taak.

Wat stellen we voor? milieufmatie uitbreiden met 0,1 fte in totaal, 0,05 per gemeente.

Wat als we het niet doen? Het is een wettelijke taak die er bij komt. Nog meer inschikken in de huidige formatie wordt sterk afgeraden.

Wat mag het kosten? Totaal 0,1 FTE, dat betekent 0,05 FTE = € 3.000.

Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?
				

Financieel (x € 1.000)			
2020	2021	2022	2023
-3	-3	-3	-3

7.11 FUMO

Wat is er aan de hand?

Op 1 januari 2017 is het de AMvB VTH (hierna: Besluit) inwerking getreden. Het Besluit bepaald dat wij als gemeente de plicht hebben om een aantal taken door de FUMO te laten uitvoeren. Deze taken zal de FUMO vanaf 1-1-2020 gaan uitvoeren. In vergelijking met de taken die de FUMO thans uitvoert is er sprake van een uitzetting in taken. Deze uitzetting draagt met zich mee dat de kosten voor de FUMO zullen stijgen. Daarnaast heeft het college besloten om toezicht op eigen inrichtingen aanvullend als plustaak bij de FUMO te beleggen. Ook deze taken nemen extra kosten met zich mee (€ 21.000). De gevolgen van het besluit VTH, en van de overzetting van de extra taken zijn aan het college ter kennisgeving voorgelegd. Deze gevolgen zijn door ons zo goed mogelijk gecalculeerd, maar de uiteindelijke begroting van de FUMO zal volledige helderheid moeten geven.

Recentelijk heeft de FUMO een conceptbegrotingswijziging aan ons voorgelegd. Deze wijziging heeft een structurele uitzetting van € 20.581 tot gevolg. Het college heeft besloten de begrotingswijziging voor te leggen aan de raad, met het advies een zienswijze op de wijziging in te dienen. Mogelijk dat de zienswijze nog een wijziging tot gevolg zal hebben. Uiteindelijke vaststelling van de begrotingswijziging zal plaatsvinden in de algemeen bestuursvergadering van juli 2019.

Wat stellen we voor?

Het is thans nog niet volledig duidelijk wat de effecten zullen zijn de uitzetting van de extra taken aan de FUMO, en de begrotingswijziging. We stellen voor nadere informatie af te wachten.

Wat als we het niet doen?

De taken die zijn belegd in het Besluit VTH moeten wettelijk worden overgedragen voor advies aan de FUMO. In zoverre is het niet mogelijk daarvan af te wijken. Wat betreft het toezicht op de eigen inrichtingen gaat het echter om een plustaak.

Wat mag het kosten?

We proberen uiteraard de kosten op de uitvoer van de FUMO tot een minimum te beperken, echter waar het gaat om de wettelijke basistaken is er geen mogelijkheid om daarvan af te zien. Daarnaast is besloten de taken rond de eigen inrichtingen over te dragen aan de FUMO. De kosten hiervan bedragen € 21.000 structureel. In het kader van de takendiscussie wordt onderzocht of dit besluit nog terug te draaien is.

Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?
				

Financieel (x € 1.000)			
2020	2021	2022	2023
-21	-21	-21	-21

7.12 Uitvoering verbeterplan VTH

Wat is er aan de hand?

Vanaf 2015 is de gemeente vanuit het bestuurlijke VTH-overleg in de provincie bezig invulling te geven aan de Packagedeal van Rijk, IPO, VNG en Unie van Waterschappen om de uitvoering van de VTH-taken op een hoger niveau te brengen. De raad heeft hiertoe begin 2017 de kwaliteitsverordening vastgesteld, met als uitgangspunt de Friese kwaliteitscriteria 'Frysk peil'. Naar aanleiding hiervan is een verbeterplan opgesteld, waarvan de uitvoering het sluitstuk is in dit hele proces. Het is zaak om hier de komende jaren invulling aan te geven.

Wat stellen we voor?

Het voorstel is om voor de uitvoering van het verbeterplan aanvullende budgetten beschikbaar te stellen. Een éénmalig budget voor de uitvoering van het opleidingsplan, een structurele verhoging van het budget voor de inhuur van een ingenieursbureau en een structureel budget voor de uitvoering van individuele nulmetingstrajecten EVC-KC.

Wat als we het niet doen?

Eénmalig budget opleidingsplan

Als er een streep gaat door het gevraagde budget, ontstaat er een situatie waarin het opleidingsniveau chronisch en toenemend te laag wordt. Het probleem hiermee is dat de bodem uit het verbeterplan geslagen wordt. Nog afgezien van mogelijk corrigerende maatregelen van de raad (horizontaal toezicht) of de provincie (verticaal toezicht) ontstaat er een onrechtmatige toestand. Ingeval van een calamiteit in het milieu of de bebouwde omgeving op gemeentelijk grondgebied, heeft de gemeente een risico als gebrek aan vakkennis van VTH-medewerkers hierin een rol speelt.

Structurele verhoging budget inhuur ingenieursbureau 68300401)

Het toetsen van aanvragen voor omgevingsvergunningen aan het Bouwbesluit is een wettelijke plicht. Onderdeel hiervan is het toetsen van statische berekeningen, bouwfysische aspecten en bouwakoestiek. Uitstel van het gevraagde budget tot een later jaar, of niet toe kennen van het budget leidt tot een onrechtmatige situatie. De met de taken belaste medewerker maakt veel te weinig vlieguren en heeft inmiddels een opleidingsachterstand. Ook is de situatie niet geborgd met de inzet van een tweede medewerker. Ook hier geldt dat de gemeente een risico loopt in geval van een calamiteit waarin de deskundigheid van de gemeente op dit gebied ter discussie staat.

Structureel budget volgen EVC-KC trajecten medewerkers

Meting van de deskundigheid van nieuwe medewerkers op een VTH-taak op het niveau van EVC-KC door bureau Libereaux is wenselijk, niet verplicht. Het staat buiten kijf dat het college inzicht moet hebben in de vakbekwaamheid van VTH-medewerkers. Het gevraagde budget is gebaseerd op afspraken over dit niveau van meten in de provincie. Libereaux heeft d.m.v. dit systeem voor alle gemeenten, provincie en Veiligheidsregio een nulmeting uitgevoerd. Vanwege het adequate niveau van de meting en in verband met de mogelijkheid van samenwerking op onderdelen met andere gemeenten in de toekomst, is in de provincie afgesproken dit meetsysteem te handhaven.

Wat mag het kosten?

Eénmalig budget opleidingsplan 2020

€ 16.500

Structurele verhoging budget inhuur ingenieursbureau (68300401)

€ 5.500

Structureel budget volgen EVC-KC trajecten medewerkers

€ 7.500

Fin. effect

Status

Aard

Raakvlak

Struct.?

Financieel (x € 1.000)			
2020	2021	2022	2023
-30	-13	-13	-13

Programma 8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Programma 08. Vrosh (eenmalig)

8.01 Vastgoed registratiesysteem

Wat is er aan de hand?	Het contractbeheer moet worden verbeterd. Aanbevelingen daarover spitsen zich vooral toe op het registreren, beheren, actualiseren, ontsluiten en gebruiken van contractinformatie. Het huidige systeem dat daarvoor in Tytsjerksteradiel wordt gebruikt (contractenbank en papieren archief) voldoet niet. In Achtkarspelen is eerder geld gereserveerd voor een nieuw systeem; dit zou ook voor Tytsjerksteradiel het geval moeten zijn
Wat stellen we voor?	Een nieuw systeem zou als hulpmiddel voor een aangepaste werkwijze kunnen zorgen waarbij een rentmeester/contractbeheerder als centrale verbinder wordt neergezet zodat gegevens over eigendom, verwerving, bijzondere voorwaarden, bestemming, gebruik, gebruiker, verzekering, onderhoud, ligging, visie, gemeentelijke doelstelling helder en actief beschikbaar komen bij vastgoed gerelateerde ontwikkelingen en beslissingen.
Wat als we het niet doen?	Wanneer een dergelijk systeem niet wordt opgezet blijft de kans aanwezig dat relevante informatie bij het maken van afwegingen rondom vastgoedontwikkelingen wordt gemist.
Wat mag het kosten?	Voor het opzetten, ontwikkelen en/of aanschaffen van een dergelijk systeem is in eerste instantie € 25.000 meegenomen. Dit is een eerste aanzet, de hoogte van het bedrag is afhankelijk van positionering en aansluiting bij andere ICT budgetten. Gezien het eenmalige karakter van deze kosten zijn ze meegenomen ten laste van de algemene reserve.

Fin. effect

Status

Aard

Raakvlak

Struct.?

Financieel (x € 1.000)			
2020	2021	2022	2023
-	-	-	-

Programma Overhead

De ontwikkelingen in het beleid worden gesplitst in eenmalige effecten en structurele effecten voor de meerjarenbegroting.

Programma Overhead (eenmalig)

0.04e Verzuim module Raet

Wat is er aan de hand?

De verzuimmodule helpt voorkomen dat we in geval van een langdurig zieke medewerker een derde ziektejaar moet doorbetalen geeft een meerwaarde voor zowel HRM, PSA, de leidinggevenden als de gehele organisatie (dienstverlening, risicovermijding, werk-ontlastend). Daarbij is er sprake van eenmalige implementatiekosten van € 13.000, die al bij één 'ontglijping' ruimschoots worden terugverdiend.

Om het aantal werknemers dat langdurig ziek is terug te dringen, is de Wet Verbetering Poortwachter (WVP) ingesteld. Het uitgangspunt hierbij is dat snel en effectief ingrijpen het verzuim korter maakt. Werkgevers en werknemers hebben een aantal verplichtingen, die al beginnen in de eerste week van de ziekmelding. Deze verplichtingen zijn niet vrijblijvend en als we als werkgever niet kunnen aantonen (tijdens de eerste twee jaar ziekte) dat wij ons voldoende hebben ingespannen om de werknemer te laten re-integreren, dan kan de werkgever verplicht worden om ook het derde jaar loon door te betalen (gemiddelde loonsom € 60.000).

Het is om deze reden onontkoombaar om een adequate verzuimregistratie te voeren. Binnen ons salarispakket is er de mogelijkheid om een verzuimmodule te implementeren. Met deze verzuimmodule worden leidinggevenden meegenomen in de te zetten stappen in het kader van de Wet Verbetering Poortwachter en ons eigen verzuimbeleid. De module is aan de hand van een takenlijst met concrete acties (op basis van de WVP en ons verzuimbeleid), die aanpasbaar is en uit te breiden is. De uitkomsten van de acties worden automatisch gearhiveerd in het personeelsdossier van de betreffende medewerker (in de huidige situatie is dit niet het geval, leidinggevende moet de uitkomst per mail sturen naar de PSA en zij archiveren het vervolgens)

Op dit moment volgt er enkel een signaal van de te zetten actie vanuit de personeels- en salarisadministratie naar de leidinggevende. Bij dit

signaal wordt niet aangegeven wat er concreet verwacht wordt (uitleg stap/ wat moet er exact gedaan worden) van de leidinggevende en welke formulieren er nodig zijn om de actie te voltooien. In de actieve signalering is het niet mogelijk om mailtemplates met formulieren aan te maken (is geen Self Service). Het is puur een signaal en dit signaal kun je als leidinggevende wegklikken als het afgerond is. Er zit geen workflow op, waarbij je de voortgang van acties kunt monitoren.

Alternatief is om handmatig signalen met uitleg van de te zetten stappen te sturen aan leidinggevend en HR-adviseurs. Dit alternatief weegt qua kosten (=tijd) niet op tegen de investering in de verzuimmodule en daarnaast brengt het risico's met zich mee. De HR-adviseurs ontvangen op dit moment geen signalen van stappen die gezet moeten worden in het kader van de Wet Verbetering Poortwachter. Dit is in het systeem, op dit moment, niet mogelijk.

Oftewel de verzuimmanager heeft een groot aantal voordelen:

- De verzuimmodule is financieel voordeliger (betreffen eenmalige implementatiekosten) dan het handmatig sturen van signalen vanuit de PSA aan leidinggevend en HR adviseurs en hun te informeren over de te zetten stappen (werkwijze / formulieren)
- De verzuimmodule slaat uitkomsten van acties automatisch op in het personeelsdossier
- Leidinggevend en HR-adviseurs worden conform de Wet Verbetering Poortwachter door de verzuimmanager geleid en kunnen op deze wijze de juiste acties ondernemen en worden voorzien van de juiste formulieren. Hiermee voorkomen we het risico op de verplichting om het derde ziektejaar door te betalen (na de eerste twee jaar ziekte), gemiddelde loonsom € 60.000.

Vanuit HRM en de PSA wordt deze module als noodzakelijk en onontkoombaar gezien ook in relatie tot de grote (financiële) risico's die we bij het niet hebben van een adequate verzuimregistratie lopen.

Wat stellen we voor?	De verzuimmodule aanschaffen.
Wat als we het niet doen?	Dan blijven we een groter risico lopen op de kosten van een derde ziektejaar.
Wat mag het kosten?	Het gaat hier om eenmalige kosten van € 13.000 in totaal (€ 6.500 per gemeente). dit bedrag wordt ten laste van de algemene reserve gebracht.

Fin. effect

Status

Aard

Raakvlak

Struct.?

Financieel (x € 1.000)

2020	2021	2022	2023
-	-	-	-

0.04k Gepersonaliseerde digitale gemeentelijke informatievoorziening

Wat is er aan de hand? Het doel van gepersonaliseerde digitale gemeentelijke informatievoorziening is verbetering van de (online) dienstverlening. Dit zorgt voor minder belasting op de andere kanalen zoals telefonie en balies door de meer proactieve en persoonsgerichte communicatie.

Er zijn vele digitale middelen beschikbaar om de burger gericht en sneller van dienst te zijn. Tal van gemeenten slaan deze weg in, Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel volgen hierin.

Vorig jaar heeft de raad van Achtkarspelen hiertoe € 30.000 beschikbaar gesteld. Gezien de gezamenlijke ontwikkelingen is het voorstel om dit bedrag te verdelen over beide gemeenten. Dit betekent een aanvraag voor Tytsjerksteradiel van € 15.000. Het budget van de gemeente Achtkarspelen kan worden verminderd met € 15.000.

Wat stellen we voor? In het kader van "Samen tenzij", de kosten van gepersonaliseerde dienstverlening zoals geïnitieerd door de gemeenteraad van 8K, te delen met TD

Wat als we het niet doen? Dan moeten we gezamenlijke processen proberen deelbaar te maken naar de twee gemeenten. Dit is niet effectief en alleen in theorie realiseerbaar.

Wat mag het kosten? De gemeenteraad van 8K heeft hiertoe € 30.000 ter beschikking gesteld. Voorgesteld wordt om dit bedrag te delen. Dat betekent voor TD € 15.000

Fin. effect   Status   Aard   Raakvlak   Struct.?

Financieel (x € 1.000)

2020	2021	2022	2023
-15	-15	-15	-15

0.04s Energielabel gemeentelijke gebouwen

Wat is er aan de hand? Vanuit de overheid is er een verplichting opgesteld dat kantoorgebouwen groter dan 100m² voor 1 januari 2023 moeten voldoen aan Energielabel C. Dit is opgenomen in het bouwbesluit. Concreet is artikel 5.11 van het bouwbesluit gewijzigd op 17 oktober 2018. Daarin is gesteld dat een kantoorgebouw een energie-index van 1,3 of beter moet hebben. Als dit per 1 januari 2023 niet het geval is

mag het gebouw niet meer gebruikt worden. In 2008 heeft een adviesbureau vastgesteld dat het gemeentehuis een Energielabel G heeft. Na 2008 zijn er verschillende verbouwingen en wijzigingen van de installaties geweest. Deze wijzigingen zijn niet verwerkt in het Energielabel overzicht. Het voorstel is om een energie-adviesbureau uit te laten zoeken wat het energielabel van het gemeentehuis nu is en wat er voor nodig is om het gebouw aan energielabel C te laten voldoen. Uit het onderzoek moet duidelijk worden welke maatregelen nodig zijn en welke kosten dit met zich meebrengt.

Wat stellen we voor?

Het voorstel is om een energie adviesbureau uit te laten zoeken wat het energielabel van het gemeentehuis nu is en wat er voor nodig is om het gebouw aan energielabel C te laten voldoen. Uit het onderzoek moet duidelijk worden welke maatregelen nodig zijn en wat de kosten daarvoor zijn.

Het vervolgtraject is dan dat we moeten kijken hoe we het gaan financieren en hoe we de werkzaamheden in de tijd weg gaan zetten zonder veel overlast aan medewerkers en bezoekers te veroorzaken.

Wat als we het niet doen?

We zullen voor 1 januari 2023 moeten voldoen aan label C. Als dat niet het geval is mag het gebouw per die datum niet meer als kantoorgebouw gebruikt worden.

Nu klinkt 2023 nog ver weg. Maar we hebben 2019 en een deel van 2020 wel nodig om tot een goed advies te kunnen komen. De verwachting is dat er nogal wat aanpassingen van gebouw en installatie nodig zijn om het energielabel C te kunnen halen.

Wat mag het kosten?

Het uitvoeren van het onderzoek moet naar schatting € 30.000 kosten. De kosten hiervan zijn meegenomen in de 1e bestuursrapportage 2019.

	Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?
					

Financieel (x € 1.000)				
	2020	2021	2022	2023
	-	-	-	-

0.04w Risico inventarisatie arbozaken (RI&E)

Wat is er aan de hand?

Op dit moment worden risico's geïnventariseerd op de ongeveer 35 locaties van beide gemeenten. Daarnaast wordt er ook een risico-inventarisatie voor de verschillende functies van de buitendienst. Aan het einde van de rit moet duidelijk zijn waar de knelpunten liggen en wat er opgepakt moet worden om te voldoen aan de Arbowetgeving.

Dat kan een breed scala aan kosten zijn. Op dit moment is er nog geen inzicht in wat de knelpunten zullen zijn en hoe hoog de kosten worden.

Er is wel een budget van € 15.000 te besteden, omdat dit al was gereserveerd voor het maken van de RI&E's door een externe partij. Omdat de inventarisatie nu in eigen beheer plaatsvindt kan dit budget hiervoor gebruikt worden.

Wat stellen we voor?	RI&E risico's inventariseren.
Wat als we het niet doen?	Het betreft een wettelijke plicht.
Wat mag het kosten?	Nog niet bekend. Dit is mede afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek.

Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?
				

Financieel (x € 1.000)			
2020	2021	2022	2023
-	-	-	-

Programma Overhead (structureel)

0.04a Gegevensbescherming (functionaris FG vanaf 2020)

Wat is er aan de hand?	Op dit moment is voor de taak bescherming privacy & persoonsgegevens (functionaris FG) tijdelijke formatie beschikbaar. De taak is echter onontkoombaar op basis van de AVG.
Wat stellen we voor?	Structureel opnemen van 0.89 fte voor de functie FG, als voortzetting op de huidige tijdelijke formatie gericht op bescherming privacy & persoonsgegevens. Onontkoombaar op basis van de AVG.
Wat als we het niet doen?	Voldoen we niet aan de verplichting een FG in huis te hebben die toeziet op de naleving van de AVG.
Wat mag het kosten?	0,89 fte; € 70.000 totaal ; per gemeente € 35.000

Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?
				☒

Financieel (x € 1.000)			
2020	2021	2022	2023
-35	-35	-35	-35

0.04b HR21 onderhoudsronde

Wat is er aan de hand?	Leidinggevend en kunnen voor de onderhoudsronde HR21 functies aanleveren die niet eerder zijn gewogen aan de hand van HR21 doordat deze functies nieuw zijn, of functies die zodanig veranderd zijn dat de leidinggevende/medewerker verwacht dat de weging verandert. Er ontstaan of veranderen functies die in onze vastgestelde systematiek (HR21) (op)nieuw gewogen moeten worden om eerlijke beloning voor het werk dat gedaan wordt te waarborgen.
Wat stellen we voor?	Leidinggevend en melden nieuwe/gewijzigde functies aan, deze worden aan de hand van de HR21 systematiek (op)nieuw gewogen.
Wat als we het niet doen?	Het niet (op)nieuw waarderen van de functies die aangemeld worden zorgt ervoor dat we medewerkers niet naar onze vastgestelde systematiek belonen.
Wat mag het kosten?	€ 80.000 (Beheer TD) € 57.500 (WM&KTD)

Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?
				☒

Financieel (x € 1.000)			
2020	2021	2022	2023
-138	-138	-138	-138

0.04d Uitbreiding formatie HRM (1,55 fte)

Wat is er aan de hand?	Op dit moment stagneert de ontwikkeling van de organisatie en de medewerkers binnen de organisatie. De vraag vanuit de organisatie aan HRM-ondersteuning is namelijk al geruime tijd structureel groter dan wat er aan capaciteit (formatie) beschikbaar is. Uit een benchmark met omliggende gemeenten blijkt dat de huidige formatie minimaal 1,55 fte lager ligt dan gemiddeld. De huidige situatie veroorzaakt een enorme werkdruk en het risico op uitval van medewerkers is groot.
-------------------------------	--

Wat stellen we voor? Om de gevraagde ondersteuning te kunnen bieden is een structurele uitbreiding van de HRM-formatie noodzakelijk. Deze uitbreiding bestaat uit ondersteuning in de administratieve werkzaamheden (een HR-medewerker voor 1 fte) en hulp bij de advisering (0,55 fte HR-accountadviseur).

Wat als we het niet doen? Dan is HRM onvoldoende in staat om aan de vraag vanuit de organisatie te kunnen voldoen. Dit leidt tot (gedeeltelijke) stilstand en achteruitgang in de organisatie. Bovendien zal dit ten koste gaan van activiteiten die samenhangen met goed werkgeverschap. En juist goed werkgeverschap is essentieel om goede medewerkers aan te trekken en te behouden. En het beschikken over voldoende en gekwalificeerd personeel is nodig om de continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening en bedrijfsvoering te kunnen garanderen.

Wat mag het kosten? 1 Fte HR-medewerker: € 54.000
0,55 Fte HR-accountadviseur: €43.000

Per gemeente € 49.000 per jaar.

Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?
				☒

Financieel (x € 1.000)				
2020	2021	2022	2023	
-49	-49	-49	-49	

0.04g-1 Adviseur Inkoop een Aanbesteding (uitbreiding formatie 0,4 Fte)

Wat is er aan de hand? In de afgelopen jaren is gebleken dat de gezamenlijke organisaties in onvoldoende mate voldoen aan de geldende inkoop- en (EU-)aanbestedingsregels. Dit heeft in deze jaren geleid tot (forse) onrechtmatigheden ten aanzien van de EU-aanbestedingsregels en had afkeurende accountantsverklaringen ten aanzien van de rechtmatigheid tot gevolg. Rechtmatige inkoop en aanbesteding is en blijft een belangrijk punt voor de gezamenlijke organisaties. Om de decentraal inkopende teams en afdelingen hierin beter te kunnen ondersteunen is de huidige capaciteit van 1 fte juridisch adviseur inkoop en aanbesteding (team Advies) niet toereikend. Om de advisering over en ondersteuning van de inkoop- en aanbestedingstrajecten te verbeteren, de huidige kwetsbaarheid te verminderen en de risico's te beperken, is een minimale uitbreiding van deze capaciteit met 0,4 Fte noodzakelijk.

Wat stellen we voor? Het rechtmatig inkopen en aanbesteden van werken, goederen en diensten vraagt adequate advisering en ondersteuning. Om de inkoop- en aanbestedingstrajecten te verbeteren, de huidige kwetsbaarheid te verminderen en de risico's te beperken, is een minimale uitbreiding van de huidige capaciteit (1 fte juridisch adviseur inkoop en aanbesteding) met structureel 0,4 Fte noodzakelijk.

Wat als we het niet doen? Dan zijn de gezamenlijke organisaties onvoldoende in staat om te voldoen aan de wettelijke inkoop- en (EU-) aanbestedingsregels en blijven zij op dit terrein kwetsbaar. Dit brengt (grote) risico's met zich mee, zoals een grotere kans op onrechtmatig inkopen/aanbesteden, financiële schade/claims en imagoschade.

Wat mag het kosten? Voor de structurele uitbreiding van 0,4 FTE is jaarlijks € 32.000 benodigd (€ 16.000 per gemeente)

Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?
				☒

Financieel (x € 1.000)				
2020	2021	2022	2023	
-16	-16	-16	-16	

0.04g-2 Adviseur Inkoop en Aanbesteding (uitbreiding formatie 1,6 Fte)

Wat is er aan de hand? In de huidige situatie is de inkoopfunctie van 8KTD decentraal belegd. Er is geen inkoopafdeling en er zijn geen inkoopadviseurs in dienst. Kortom de afdelingen zijn zelf geheel verantwoordelijk voor hun inkopen en aanbestedingen binnen de gestelde kaders. Het (rechtmatigheids-) belang van inkoop is groot. De uitgaven van de gemeenten moeten rechtmatig tot stand komen. Het belang van het goed beheersen van de inkoopfunctie en (complexe) aanbestedingsprocedures is toegenomen. Er is decentraal niet voldoende kennis en capaciteit aanwezig om aanbestedingsprocedures te doorlopen. Inkopen en aanbesteden vereist expertise en capaciteit. Zowel kwalitatief als kwantitatief is het noodzakelijk om een professionaliseringslag te maken en in control te komen en dit structureel te blijven. Dit om de rechtmatigheid te borgen, maar ook zeker adequaat en op juiste wijze te voorzien in de inkoopbehoefte van de organisatie. Dit om meer grip te krijgen en in control te komen en te blijven op het gebied van inkopen en aanbesteden.

Wat stellen we voor?

De volgende stap voor 8KTD is het overgaan naar een centraal gecoördineerd inkoopmodel. Deze vorm combineert de voordelen van centrale- en decentrale inkoop. Een gecoördineerde inkooporganisatie houdt in, dat het management het creëren van draagvlak combineert met een bundeling van behoeften binnen de totale organisatie. De organisatie bereikt dit door medewerkers uit verschillende afdelingen zo actief en gecoördineerd mogelijk te betrekken bij de inkoopactiviteiten. Voor elk inkoopsegment dat men tactisch inkoop, stelt de organisatie een tijdelijk multidisciplinair inkoopteam samen. Hiervoor is echter voldoende deskundige en personele capaciteit een randvoorwaarde. In de huidige organisatie is het vereist dat per domein een inkoopadviseur wordt aangesteld die optreedt als inkoopadviseur en procesbegeleider van de aanbestedingen. Inkooppakketten kunnen worden toegedeeld aan de inkoopadviseurs waarbij domein specifiek doch integraal wordt gekeken. Dit alles wordt centraal gecoördineerd en aangestuurd door een centrale inkoopcoördinator en met ondersteuning/advisering van een juridisch adviseur inkoop en aanbesteding. De inkoopadviseurs hebben een functionele relatie met de inkoopcoördinator en de juridisch adviseur inkoop en aanbesteden. Waar de inkoopadviseurs hiërarchisch worden gepositioneerd is nog niet bepaald, maar gezien het uitgangspunt van integraal management heeft onderverdeling in de domeinen de voorkeur, hierdoor is betrokkenheid bij het specifiek domein ook beter geborgd.

Wat als we het niet doen?

Dan blijft de inkooporganisatie in de meest decentrale vorm bestaan en blijft de inkoopfunctie versnipperd binnen de organisatie van 8KTD en wordt er niet centraal gecoördineerd en is er onvoldoende capaciteit om inkoopprocessen op correcte en adequate wijze te doorlopen en de inkoopfunctie verder te professionaliseren en in control te komen en te blijven.

Gezien de vereiste specifieke kennis van inkoop- en aanbestedingsprocedures worden er dan meer rechtmatigheidsrisico's gelopen en bestaat er een kans op juridische procedures doordat derde partijen onrechtmatig gegunde opdracht succesvol aanvechten bij de rechter.

Wat mag het kosten?

Per domein wordt een inkoopadviseur aangesteld.

Inkoopadviseur Sociaal Domein is al in voorzien.

Inkoopadviseur Bedrijfsvoering: 1 Fte indicatief; € 77.000 (loonkosten per jaar incl. wg lasten).

Inkoopadviseur Fysiek Domein *): 0,6 Fte ; € 46.000 (loonkosten per jaar incl. wg lasten).

Totaal 1,6 Fte; € 123.000, dus € 62.000 per gemeente (loonkosten per jaar incl. wg lasten).

Deze Fte ruimte komt dan bovenop de als noodzakelijk gekwalificeerde 0,4 Fte extra juridisch adviseur inkoop en aanbesteden en de reeds bestaande 1 Fte juridisch adviseur inkoop en aanbesteden. Indien gekozen wordt voor het centraal gecoördineerd inkoopmodel zullen de functies opnieuw worden beschreven waarbij het centraal gecoördineerde model wordt geïmplementeerd en ook de functie van inkoopcoördinator en de juridische adviseur nader worden uitgewerkt.

*) inclusief afdelingen beheer van beide gemeenten. Uitgangspunt is echter wel dat de beheerafdeling zelf de procesleider/trekker zijn van hun aanbestedingen. Voor deze afdelingen geldt dat het gros van de inkopen gaat om standaard bestekken op laagste prijs die meervoudig onderhands of enkelvoudig onderhands in de markt worden gezet. Daarom is daar naar verwachting minder Fte ruimte voor benodigd.

	Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?
					

Financieel (x € 1.000)				
2020	2021	2022	2023	
-62	-62	-62	-62	

0.04i Kosten voor het MTO (tweejaarlijkse kosten van € 25.000)

Wat is er aan de hand?

We achten het belangrijk om iedere twee jaar een MTO (medewerkerstevredenheidsonderzoek) te houden. We peilen dan de algemene tevredenheid van de medewerkers. Medewerkers rekenen ook op deze frequentie. Dit levert waardevolle informatie op voor het MT en zo kan de bedrijfsvoering eventueel ook bijgesteld worden. De kosten bedragen per onderzoek eens per twee jaar dus, ongeveer € 25.000. Hiervoor wordt een budget gevraagd.

Wat stellen we voor?

Tweejaarlijks een MTO houden.

Wat als we het niet doen? Dan missen we belangrijke informatie over de medewerkerstevredenheid en daarmee ook de mogelijkheid om tijdig eventueel noodzakelijke maatregelen te nemen.

Wat mag het kosten? € 25.000 per twee jaar voor het MTO (dus per gemeente € 12.500 per twee jaar)

	Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?
					

Financieel (x € 1.000)				
2020	2021	2022	2023	
-	-13	-	-13	

0.04o Kwantitatieve en kwalitatieve impuls financiën & control

Wat is er aan de hand? De gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel staan voor ingewikkelde opgaven. Zij worden geconfronteerd met een combinatie van grote maatschappelijke veranderingen, toenemende verwachtingen van inwoners, ondernemers en bezoekers en beperkte financiële middelen. Om in deze setting blijvende toegevoegde waarde te kunnen bieden, is een sterk adaptief vermogen nodig en een voortdurende sturing op efficiency en effectiviteit. Dat vraagt visie, sturing en leiderschap in deze organisaties, maar ook een goede beheersing van processen en risico's.

In de afgelopen jaren is gebleken dat de kwaliteit van de beheersorganisatie binnen de gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel en binnen de werkmaatschappij ondermaats is. De beheersing van de processen binnen onze organisaties voldoet voor een (belangrijk) deel niet aan de te stellen eisen en er is sprake van meerdere aandachtspunten voor verbetering. De gemeenten zijn in de jaren 2017 en 2018 geconfronteerd met forse financiële tekorten. Door te late, onvolledige en soms foutieve informatievoorziening zijn besturen, colleges en raden hiermee bij herhaling verrast. Tijdige bijsturing was hierdoor niet of nauwelijks mogelijk. Daarbij kon ook de accountant in de afgelopen jaren niet of in beperkte mate steunen op de interne beheersing. Dit heeft bij de jaarrekeningen geleid tot meerdere oordeelsonthoudingen op het gebied van de getrouwheid en de rechtmatigheid en in enkele gevallen tot afkeurende verklaringen op het gebied van rechtmatigheid en verklaringen met beperking voor getrouwheid.

Om meer grip te krijgen op begroting en jaarrekening hebben de colleges en het DB van de werkmaatschappij in oktober 2018 een verbeterplan bedrijfsvoering vastgesteld dat in november 2018 door de

raden voor kennisgeving is aangenomen. Door verbetering van de structurele beheersing van de processen (o.a. op het gebied van processen, procedures, budgethouderschap, budgetbeheer, rollen, taken en verantwoordelijkheden, P&C, integrale advisering en (verbijzonderde) interne controle), moet de bedrijfsvoering weer op orde komen. Met als einddoel succesvol te zijn in het creëren van maatschappelijke waarde, dat wil zeggen het bieden van toegevoegde waarde voor belanghebbenden in het voorzien van maatschappelijke behoeften en het oplossen van maatschappelijke vraagstukken.

Om de uitdagingen het hoofd te kunnen bieden, hebben de colleges van B&W op 26 maart 2019 besloten tot een kwantitatieve en kwalitatieve impuls van het team Financiën. Als vervolg hierop is een reorganisatieplan geschreven waarin deze impuls is aangebracht.

Voor het adequaat ondersteunen van de portefeuillehouders, colleges en directie/MT zijn in de opbouw van het nieuwe team financiën twee senior adviseurs nodig. Structureel gaan we uit van één senior adviseur. We gaan hierbij uit van een tijdelijk extra functie gedurende 2020 en 2021. Voor 2020 en 2021 gaat het om een bedrag van € 90.000 (€ 45.000 per gemeente per jaar).

Wat stellen we voor?

De belangrijke vereisten die in dit kader aan het team financiën kunnen worden gesteld, zijn dat zij deze toegevoegde waarde kritisch kan beoordelen, zichtbaar kan maken en ook zicht heeft op de besteding van de financiële middelen; kortom een relatie kan leggen tussen maatschappelijke en financiële resultaten. Daarbij wordt de context waarbinnen de teamleden van financiën werken vanzelfsprekend complexer, eisen en verantwoordelijkheden groter, kennis en organisatie van beheersing van IT-systemen steeds groter. Bovendien heeft de komst van de GR Werkmaatschappij 8KTD geleid tot het ontstaan van drie organisaties, wat bij het team financiën ook zorgt voor een grotere complexiteit.

Naast de ingrepen voor de eerdergenoemde verbetering van de structurele beheersing en processen, is een andere maatregel het organiseren van een kwaliteitsimpuls binnen het team financiën. Daarbij is ook gekeken naar de omvang van het team.

In het reorganisatieplan wordt voorzien in een fulltime (inhoudelijke) teamleider (i.p.v. 0,5 fte), voor de clusters Sociaal Domein, Ruimte, Bedrijfsvoering en de afdelingen Beheer van beide gemeenten een clustercontroller (nieuwe functie) als strategisch adviseur/bedrijfspartner, diverse financieel adviseurs, vakspecialisten (met specialistische kennis op het gebied van o.a. fiscaliteiten, BBV, bouwgrondexploitaties, garantstellingen, treasury e.d.) en (senior) financieel medewerkers. Er wordt in het team een uitbreiding voorzien van 3,4 fte, waarvan 1 fte tijdelijk voor 2 jaar (2020 en 2021).

Wat als we het niet doen? Geen verbetering van de structurele beheersing van de processen (o.a. op het gebied van processen, procedures, budgethouderschap, budgetbeheer, rollen, taken en verantwoordelijkheden, P&C, integrale advisering en (verbijzonderde) interne controle), waardoor de bedrijfsvoering niet op orde komt. En daardoor niet/minder succesvol in het creëren van maatschappelijke waarde, dat wil zeggen het bieden van toegevoegde waarde voor belanghebbenden in het voorzien van maatschappelijke behoeften en het oplossen van maatschappelijke vraagstukken.

Wat mag het kosten? Structurele uitbreiding van de formatie (2,4 fte) incl. een kwaliteitsimpuls bedraagt structureel € 300.000 per jaar (€ 150.000 per gemeente); incidentele uitbreiding voor 2020 en 2021 bedraagt € 90.000 per jaar (€ 45.000 per gemeente).

Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?
				☒

Financieel (x € 1.000)				
2020	2021	2022	2023	
-195	-195	-150	-150	

0.04t Kerstpakketten

Wat is er aan de hand? Jaarlijks wordt er voor de medewerkers een kerstviering met kerstpakket/-markt georganiseerd. De hieraan verbonden kosten zijn tot op heden niet goed verwerkt in de begroting. Om de kerstviering te kunnen continueren zijn structureel middelen nodig.

Wat stellen we voor? Wij stellen voor om dit jaar voor de medewerkers weer een kerstviering met kerstpakket/-markt te organiseren zoals dat de afgelopen jaren gebruikelijk was en de hieraan verbonden kosten nu structureel op te nemen in de begroting.

Wat als we het niet doen? Dan getuigt dat niet van goed werkgeverschap.

Wat mag het kosten? De totale kosten voor beide gemeenten bedroegen het afgelopen jaar € 50.000. Voorgesteld wordt om beide gemeenten € 25.000 euro te laten bijdragen aan de kerstviering.

Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?
				☒

Financieel (x € 1.000)			
2020	2021	2022	2023
-25	-25	-25	-25

0.04x Aanpassen opleidingsbudgetten

Wat is er aan de hand? Op dit moment bedraagt het opleidingsbudget ongeveer 1,2% van de loonsom. Om de gewenste doorontwikkeling van de organisaties, het leiderschap en de medewerkers te kunnen realiseren, is meer opleidings- ontwikkelbudget noodzakelijk. Binnen de gemeentelijke overheid is een norm van 2% van de loonsom gebruikelijk (A+O Fonds). Op dit moment voldoen we niet aan deze norm. Om te zorgen dat de organisaties in staat zijn om duurzaam van meerwaarde te zijn voor de samenleving, moet er continu in de organisaties en medewerkers worden geïnvesteerd. Passend bij goed werkgeverschap.

Wat stellen we voor? Aanpassen van het opleidingsbudget tot 2% van de loonsom.

Wat als we het niet doen? Dan komt de gewenste doorontwikkeling van de organisaties, het leiderschap en de medewerkers onder druk te staan. De kwaliteit van de doorontwikkeling zal lager zijn en zal meer tijd in beslag nemen. De duurzame meerwaarde voor de samenleving komt hierdoor in het geding.

Wat mag het kosten? Op dit moment bedraagt het opleidingsbudget ongeveer 1,2%. Toegroeien naar 2% van de loonsom betekent vanaf respectievelijk 2020 en 2021 een uitzetting van € 130.000 en €160.000 per gemeente en vanaf 2022 structureel € 198.000 per gemeente.

Fin. effect Status Aard Raakvlak Struct.?

Financieel (x € 1.000)			
2020	2021	2022	2023
-130	-160	-198	-198

0.04y Aanpassen budget ziektevervang

Wat is er aan de hand? De budgetten voor ziektevervang zijn op dit moment ontoereikend om adequaat in vervanging bij ziekte te kunnen voorzien ten behoeve van de continuïteit van de dienstverlening en bedrijfsvoering. Voor de drie organisatie(s) gezamenlijk is op dit moment 0,7% van de loonsom beschikbaar om te kunnen vervangen bij ziekte. Onvoldoende om de

continuïteit in dienstverlening en bedrijfsvoering te kunnen garanderen met (mogelijk) negatieve gevolgen voor de kwaliteit en klanttevredenheid. Bovendien is er een reële kans dat het ziekteverzuim stijgt als er bij ziekte niet in vervanging kan worden voorzien.

Wat stellen we voor? Voor de drie organisatie(s) gezamenlijk is op dit moment 0,7% van de loonsom beschikbaar om te kunnen vervangen bij ziekte. Om in circa 40% (2 van de 5) van de gevallen te kunnen voorzien in vervanging, is het noodzakelijk om te groeien naar een budget voor ziektevervangings van 2% van de totale loonsom.

Wat als we het niet doen? De continuïteit in dienstverlening en bedrijfsvoering kan dan niet worden gegarandeerd en heeft (mogelijk) negatieve gevolgen voor de kwaliteit en de klanttevredenheid. Bovendien is er een reële kans dat het ziekteverzuim stijgt als er bij ziekte niet in vervanging kan worden voorzien.

Wat mag het kosten? Dit betekent een uitzetting van de begroting van € 248.000 per gemeente.

Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?
				

Financieel (x € 1.000)				
2020	2021	2022	2023	
-248	-248	-248	-248	

0.04z Informatieveiligheid en privacy

Wat is er aan de hand? In mei 2018 is de AVG van kracht geworden en per januari 2020 is de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) van kracht. De BIO is een update van de huidige BIG, "Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten". De meest basale onderdelen van deze wet- en regelgeving zijn inmiddels geïmplementeerd echter nog in onvoldoende mate. In het recent uitgevoerde RKC onderzoek is tevens geconstateerd dat de gemeenten, volgens externe analyses, niet geheel in control zijn op het gebied van informatiebeveiliging.

Wat stellen we voor? Om in control te geraken, zoals ook benoemd in het RKC-rapport, zijn de volgende onderwerpen minimaal benodigd. Een bewustwordingscampagne met continue karakter, opstellen en implementeren van een informatiebeveiligingsbeleidsplan, uitvoeren van risicoanalyses en implementeren van informatiebeveiligingsmaatregelen, ook voortkomend uit privacy analyses.

Wat als we het niet doen? Als we onze informatie(systemen) niet adequaat beveiligen en de privacy niet kunnen waarborgen loopt de continuïteit van onze dienstverlening en bedrijfsvoering gevaar. Ook lopen we een verhoogd risico op potentiële datalekken. Daarnaast lopen we het risico dat we bij de jaarlijkse audit trajecten zoals DigiD, SUWInet, BAG, BGT, BRO en BRP onvoldoende scores.

Wat mag het kosten? De jaarlijkse kosten worden ingeschat op € 35.000. Voor de gemeente Tytsjerksteradiel betekent dit een gemiddelde jaarlijkse verhoging van € 17.500.

Deze financiële vraag is een eerste verkenning van de toenemende urgentie van informatieveiligheid en privacy. Er wordt onderzocht in een meerjarenplan of dit voldoende borging geeft.

Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?
				

Financieel (x € 1.000)				
2020	2021	2022	2023	
-17	-17	-17	-17	

Programma-overstijgend

Programma-overstijgend (structureel)

PO.01	Kostprijsverhogende BTW
Wat is het probleem?	Stijging aandeel kostenverhogende btw in mengpercentage btw.
Wat stellen we voor?	Door verruiming van de sportvrijstelling ingaande 2019 is er sprake van een stijging van het kostprijsverhogende aandeel in het mengpercentage btw van 3% naar 12%.
Wat als we het niet doen?	Verplicht o.b.v. wetgeving.
Wat mag het kosten?	Het nieuwe kostenverhogende percentage ad 12% leidt tot € 125.000 kostenverhogende btw op overhead. Hiervan is € 105.000 te wijten aan verruiming van de sportvrijstelling. Dit bedrag wordt meegenomen in de SPUK-aanvraag (Regeling specifieke uitkering sport) waardoor gemeenten gecompenseerd worden voor het btw-nadeel als gevolg van de verruiming van de sportvrijstelling. Uitgaande van een volledige uitkering van de SPUK-aanvraag resteert € 20.000 kostenverhogende btw op overhead.

Fin. effect	Status	Aard	Raakvlak	Struct.?
				☒

Financieel (x € 1.000)				
2020	2021	2022	2023	
-20	-20	-20	-20	

BIJLAGE II Financiële recapitulatie

1 Samenvatting financieel perspectief

Ontwikkeling Kadernota 2020–2023

(bedragen in € x 1.000)

	2020	2021	2022	2023
Stand meerjarenbegroting 2019–2022	-589	233	1.264	1.758
Effect meicirculaire 2019	-	-	-	-
Ontwikkelingen (autonoom) uit aanvaard beleid	-329	-304	-283	-323
Ontwikkelingen nieuw beleid				
Onontkoombaar	-507	-537	-597	-675
Noodzakelijk	-150	-312	-355	-367
Wenselijk	-237	-267	-305	-305
Saldo Kadernota zonder maatregelenpakket	-1.812	-1.187	-276	88
Maatregelenpakket	234	833	937	867
Saldo Kadernota inclusief maatregelenpakket	-1.578	-354	661	955

2 Ontwikkelingen (nieuw) beleid komende jaren

Hieronder worden de ontwikkelingen als gevolg van nieuw beleid en ontwikkelingen in bestaand beleid per programma weergegeven. Programma-overstijgende onderwerpen worden als eerste getoond.

effect	aard	status	raakvlak
vragend (nadelig)	1. onontkoombaar	A - realisatiefase	alléén eigen DO en niet de WM (via de uitvoering)
neutraal	2. noodzakelijk	B - planfase	de eigen DO én de WM (via de uitvoering)
biedend (voordelig)	3. wenselijk	C - verkenfase	beide DO's (via afstemming beleid)
nog onbekend		onbekend	beide DO's én de WM (via de uitvoering)

Programma 00. Bestuur en ondersteuning

Onderwerp	Effect	Aard	Status	Raakvl.	2020	2021	2022	2023
0.01 BRO: Implementatie van basisregistratie ondergrond					-15	-8	-8	-8
0.02 Implementatie van het waarden op gebruikersoppervlakte					0	0	0	0
0.13 Wetswijziging rechtmatigheidsverantwoording college B&W					0	0	0	0
0.14 Samenwerking Frisian Ports					0	0	0	0
0.16 Leges kinderopvang					18	18	18	18
Subtotaal van dit programma					3.000	10.000	10.000	10.000

Programma 01. Veiligheid

Onderwerp	Effect	Aard	Status	Raakvl.	2020	2021	2022	2023
1.02 Uitbreiding taken Veiligheid (0,3 fte)					-23	-23	-23	-23
1.03 Uitbreiding taken BOA-sturing (0,05 fte)					-4	-4	-4	-4
1.08 Kaderbrief Veiligheidsregio					-119	-171	-233	-310

Subtotaal van dit programma					-145.100	-	-	-
						197.100	259.100	336.100

Programma 02. Verkeer, vervoer en waterstaat

Onderwerp	Effect	Aard	Status	Raakvl.	2020	2021	2022	2023
2.02 2e fase Gebiedsontwikkeling De Centrale As					0	0	0	0
2.03 Digitalisering administratieve processen Buitendienst					0	0	0	0
2.04 Brug Eastermar (2.1b kadernota 2018)					-45	-45	-45	-45
2.05 Actualisatie en koppeling BGT & GBI-beheersysteem								
2.06 Digitalisering en optimalisering data areaal openbare ruimte					0	0	0	0
Subtotaal van dit programma					-45.000	-45.000	-45.000	-45.000

Programma 03. Economie

Onderwerp	Effect	Aard	Status	Raakvl.	2020	2021	2022	2023
Subtotaal van dit programma								

Programma 04. Onderwijs

Onderwerp	Effect	Aard	Status	Raakvl.	2020	2021	2022	2023
4.01 Integraal Huisvestings Plan (IHP)					0	0	0	0
Subtotaal van dit programma								

Programma 05. Sport, cultuur en recreatie

Onderwerp	Effect	Aard	Status	Raakvl.	2020	2021	2022	2023
5.06 Swim2play (Vergroten van zwemveiligheid basisschoolkinderen Tytsjerksteradiel)					-23	-23	-23	-23
5.07 Zomeropenstelling zwembad de Wetterstins					0	0	0	0
Subtotaal van dit programma					-23.000	-23.000	-23.000	-23.000

Programma 06. Sociaal Domein

Onderwerp	Effect	Aard	Status	Raakvl.	2020	2021	2022	2023
6.01 Wet verplichte GGZ					0	0	0	0
6.04 Kaderstelling (i.c.m. al eerder opgelegde kaderstelling SD begroting 2019)					426	276	176	176
6.07 Herstructurering sociale werkvoorziening en samenwerking met Caparis					0	0	0	0
6.10a Buurtkamer					0	0	0	0
Subtotaal van dit programma					426.000	276.000	176.000	176.000

Programma 07. Volksgezondheid en milieu

Onderwerp	Effect	Aard	Status	Raakvl.	2020	2021	2022	2023
7.01 vGRP (verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan)					0	0	0	0
7.02 Actualiseren locatiedossiers op het onderdeel Bodem								
7.04 Afval/Grondstoffenbeleidsplan					0	0	0	0
7.06 Uitbreiding formatie duurzaamheid					-82	-82	-82	-82
7.07 Uitbreiding formatie en uitvoeringsbudget Energie(k)loket					-25	-25	-25	-25

7.10	Milieu, informatieplicht energiebesparing (0,1 fte)	●	●	▒	▒	-3	-3	-3	-3
7.11	FUMO	●	●	▒	▒	-21	-21	-21	-21
7.12	Uitvoering verbeterplan VTH	●	●	▒	▒	-30	-13	-13	-13
Subtotaal van dit programma						-160.100	-	-	-
							143.600	143.600	143.600

Programma 08. Vrosh

Onderwerp	Effect	Aard	Status	Raakvl.	2020	2021	2022	2023	
8.01 Vastgoed registratiesysteem	●	●	▒	▒	0	0	0	0	
Subtotaal van dit programma									

Programma Overhead

Onderwerp	Effect	Aard	Status	Raakvl.	2020	2021	2022	2023
0.04a Gegevensbescherming (functionaris FG vanaf 2020)	●	●	▒	▒	-35	-35	-35	-35
0.04b HR21 onderhoudsronde	●	●	▒	▒	-138	-138	-138	-138
0.04d Uitbreiding formatie HRM (1,55 fte)	●	●	▒	▒	-49	-49	-49	-49
0.04e Verzuim module Raet	●	●	▒	▒	0	0	0	0
0.04g-1 Adviseur Inkoop een Aanbesteding (uitbreiding formatie 0,4 Fte)	●	●	▒	▒	-16	-16	-16	-16
0.04g-2 Adviseur Inkoop en Aanbesteding (uitbreiding formatie 1,6 Fte)	●	●	▒	▒	-62	-62	-62	-62
0.04i Kosten voor het MTO (tweejaarlijkse kosten van € 25.000)	●	●	▒	▒	0	-13	0	-13
0.04k Gepersonaliseerde digitale gemeentelijke informatievoorziening	●	●	▒	▒	-15	-15	-15	-15

0.04o	Kwantitatieve en kwalitatieve impuls financiën & control					-195	-195	-150	-150
0.04s	Energie label gemeentelijke gebouwen					0	0	0	0
0.04t	Kerstpakketten					-25	-25	-25	-25
0.04w	Risico inventarisatie arbozaken (RI&E)					0	0	0	0
0.04x	Aanpassen opleidingsbudgetten					-130	-160	-198	-198
0.04y	Aanpassen budget ziektevervang					-248	-248	-248	-248
0.04z	Informatieveiligheid en privacy					-17	-17	-17	-17
Subtotaal van dit programma						-930.000	-	-	-
							972.500	953.000	965.500

Programma Programma-overstijgend

Onderwerp	Effect	Aard	Status	Raakvl.	2020	2021	2022	2023
PO.01 Kostprijsverhogende BTW					-20	-20	-20	-20
Subtotaal van dit programma					-20.000	-20.000	-20.000	-20.000

Programma Taakstelling

Onderwerp	Effect	Aard	Status	Raakvl.	2020	2021	2022	2023
TS00.00 Maatregelenpakket taken 2019					234	833	937	867
Subtotaal van dit programma					234.000	833.000	937.000	867.000
Totaal van de programma's					234	833	937	867

effect	aard	status	raakvlak
 vragend (nadelig)	 1. onontkoombaar	 A - realisatiefase	 alléén eigen DO en niet de WM (via de uitvoering)
 neutraal	 2. noodzakelijk	 B - planfase	 de eigen DO én de WM (via de uitvoering)
 biedend (voordelig)	 3. wenselijk	 C - verkenfase	 beide DO's (via afstemming beleid)
 nog onbekend		onbekend	 beide DO's én de WM (via de uitvoering)

Samenvatting onderwerpen nieuw beleid naar aard

Aard	2020	2021	2022	2023
	-93	506	610	540
 1. onontkoombaar	-508	-536	-598	-675
 2. noodzakelijk	115	-47	-90	-102
 3. wenselijk	-175	-205	-243	-243
TOTAAL	-660	-282	-321	-480

effect	aard	status	raakvlak
 vragend (nadelig)	 1. onontkoombaar	 A - realisatiefase	 alléén eigen DO en niet de WM (via de uitvoering)
 neutraal	 2. noodzakelijk	 B - planfase	 de eigen DO én de WM (via de uitvoering)
 biedend (voordelig)	 3. wenselijk	 C - verkenfase	 beide DO's (via afstemming beleid)
 noq onbekend		onbekend	 beide DO's én de WM (via de uitvoering)

Samenvatting onderwerpen nieuw beleid naar effect

Effect	2020	2021	2022	2023
	-93	506	610	540
 biedend (voordelig)	444	294	194	194
 vragend (nadelig)	-195	-195	-150	-150
 vragend (nadelig)	-45	-45	-45	-45
 vragend (nadelig)	-771	-842	-930	-1019

TOTAAL	-660	-282	-321	-480
--------	------	------	------	------

3 Autonome ontwikkelingen

Algemene inleiding

De begroting 2019–2022 is in november 2018 in de raad vastgesteld. Tussen het moment van vaststelling van de begroting 2019–2022 en nu hebben zich diverse ontwikkelingen voorgedaan, die hun impact hebben op de in oktober vast te stellen begroting 2020–2023.

Voor wat betreft deze ontwikkelingen kan bij de Kadernota 2020–2023 geen verdere afweging plaatsvinden, omdat er of sprake is van een eerder beslismoment, of sprake is van een autonome ontwikkeling die onontkoombaar is.

Deze onderwerpen hebben een financiële impact op de jaren 2020–2022 (en verder) uit de begroting 2019–2022. Oftewel een tussentijds bijstelmoment van de jaarschijf vanaf 2020.

Met het in beeld brengen van deze ontwikkelingen ontstaat er een geactualiseerde uitgangspositie voor de Kadernota 2020–2023. De autonome ontwikkelingen zijn divers. Zij worden hieronder toegelicht. In de onderstaande tabel een overzicht van deze ontwikkelingen.

Begrotingswijzigingen niet budgetair neutraal	2020	2021	2022	2023
Subsidie park De Klinze	4.658	4.658	4.658	4.658
Beschermd wonen	-			
Autonome ontwikkelingen bijdrage aan GR Jobinder	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
Meerkosten Westermar en sportvelden	-11.000	-8.662	-8.505	-8.347
Actualisering budget Natuurbescherming	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
Autonome ontwikkelingen mdv	-464.760	-464.760	-464.760	-464.760
Regiodeal (aanpassing)	257.000	282.000	282.000	282.000
Opbrengsten zwembad Wetterstins Burgum	55.000	55.000	55.000	55.000
Groenvoorzieningen	-54.864	-54.864		
Herstel budget Waarderingskamer	-5.500	-5.500	-5.500	-5.500
Actualisering ramingen combinatiefuncties	80.907	80.907	80.907	80.907
Omgevingswet tlv algemene reserve	60.000	124.000	88.000	23.000
Bijdragen Alde Feanen tlv algemene reserve	50.000	50.000	70.000	70.000
Kosten millenium tlv AR	3.000	3.000		
Kosten karakteristieke panden tlv algemene reserve	45.000			
	-3.559	42.779	78.800	13.958

Begrotingswijzigingen personeelslasten	2020	2021	2022	2023
Herschikken en actualiseren salariskosten afd. beheer	13.086	13.086	13.086	13.086
	13.086	13.086	13.086	13.086

Begrotingswijzigingen m.b.t. WM8KTD	2020	2021	2022	2023
Actualisering bijdragen aan 8KTD ivm indexering	-35.503	-35.503	-35.348	-35.348
Actualisering verzekeringen 8KTD	-12.642	-12.642	-12.642	-12.642
Mutatie aantal werknemers verzekeringen obv verdeling 50/50.	-6.564	-6.564	-6.564	-6.564
WKR effect overbrengen personeel naar WM	-33.500	-33.500	-33.500	-33.500
Autonome ontwikkeling kadernota effect omissie vorming en opleiding	-79.345	-79.345	-79.345	-79.345
Extra bijdrage WGA-verzekeringen	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
Bijstelling budget Communicatie WM	13.500	13.500	13.500	13.500
Herstel budget A+O Fonds	-6.250	-6.250	-6.250	-6.250
Bijstelling BAG-WOZ budgetten	32.805	32.805	32.805	32.805
Bijraming ICT kosten 2020-2023	-190.665	-212.865	-227.165	-202.215
	-338.164	-360.364	-374.509	-349.559

Begrotingswijzigingen Niet-budgettair neutraal (99.97)

Subsidie park De Klinze

Voor het park De Klinze hebben wij een subsidieaanvraag in het kader van de Subsidieregeling instandhouding monumenten (Sim) bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) ingediend. Onze aanvraag is gehonoreerd. Wij ontvangen in de periode 2019–2024 jaarlijks een bedrag van € 9.658. Voor het daadwerkelijk onderhoud is per jaar € 5.000 extra nodig ten opzichte van het huidige bedrag van € 11.000, om aan de subsidievoorwaarden te kunnen voldoen. Per saldo betekent dit een voordelig effect voor de kadernota van € 4.658.

Beschermd wonen

Voor beschermd wonen wordt door het Rijk een uitkering beschikbaar gesteld aan centrumgemeenten (voor Friesland: Leeuwarden). De eventuele voor- of negatieve saldi hierop worden door de centrumgemeente verrekend met de gemeenten. Voor de jaren 2018, 2019 en 2020 is er voor onze gemeente sprake van een negatieve ontwikkeling zit. Deze ontwikkeling wordt voor 2020 geschat op € 220.000. Voor de nabije toekomst is het de bedoeling dat per 2021 de rijksuitkering niet meer naar de centrumgemeente gaat, maar naar de individuele gemeenten. Er zal dan ook een wijziging optreden in het verdeelmodel. Hoe een en ander gaat uitpakken is nu nog niet bekend. Daarom wordt voor deze negatieve ontwikkeling gekozen om deze alleen in 2019 en 2020 mee te nemen als wijziging en voor de jaren vanaf 2021 voorlopig als risico te duiden.

De dekking voor dit bedrag in 2020 voorzien wij via de algemene reserve.

Actualisering bijdrage aan GR Jobinder

De gemeenschappelijke regeling Jobinder heeft de meerjarenbegroting 2020–2023 aangeleverd. Voor onze gemeente levert dit een structureel nadeel op van € 20.000.

Meerkosten herbouw Westermar en herinrichting sportvelden

Dit betreft de meerkosten van de herbouw van de Westermar en herinrichting sportvelden ten opzichte van de bestaande begroting. Het besluit is genomen in de raad van 14 februari 2019.

Actualisering budget Natuurbescherming

Vanuit het budget Natuurbescherming worden diverse activiteiten en maatregelen bekostigd, die bijdragen aan een verhoging van de biodiversiteit en de bescherming van natuur & landschap is de meest brede zin van het woord. Het gaat met name om éénmalige, kort maar krachtige projecten. Dit kan bijvoorbeeld door educatieve, communicatieve en fysieke maatregelen of het faciliteren (cofinanciering) en ondersteunen van initiatieven uit de gemeenschap (burgerparticipatie) op dit gebied (maar ook bij projecten van andere organisaties / instanties in dit vakgebied). Denk daarbij aan het inzaaien met bloemenmengsels, aanleg vlindertuinen, vogel-, vleermuis-, en vlinderkasten, insecten- en/of bijenhôtels of aanplanten van inheems plantmateriaal samen met bewoners. Daarnaast kan tijdens de uitvoering of het beheer van kansrijke locaties worden gekozen voor een werkwijze die meer bijdraagt aan de biodiversiteit. Het budget van € 3.000 per jaar was hiervoor ontoereikend en wordt bijgesteld naar € 6.000.

Actualisering budget Maatwerk Dienstverlening

De actualisering van het budget Maatwerk dienstverlening vloeit voort uit de indexering en tariefvaststelling Wmo maatwerkvoorzieningen 2019. In de met de zorgaanbieders afgesloten overeenkomsten is vastgelegd dat per 1 januari 2019 indexering van de tarieven plaatsvindt indien CAO-ontwikkelingen daartoe aanleiding geven. In 2018 is een nieuwe CAO VVT afgesloten. Naast een ingrijpende wijziging in de salarisstructuur als het

gaat om de beloning van medewerkers hulp bij het huishouden, zijn ook vrij behoorlijke loonstijgingen in de CAO VVT opgenomen. Om die reden is indexering van de tarieven noodzakelijk, mede gelet op de AMvB reële kostprijzen Wmo.

De vaststelling van nieuwe tarieven van de Wmo maatwerkvoorzieningen per 1 januari 2019 is dus overeenkomstig met de zorgaanbieders afgesloten raamovereenkomsten.

Per saldo betekent dit een uitzetting van de begroting van € 465.000. dit bedrag is als volgt opgebouwd.

De nieuwe tarieven brengen een aanzienlijke lastenstijging met zich mee voor de gemeente, met name als het gaat om de kosten hulp bij het huishouden. De kosten als gevolg van de tariefverhoging stijgen in 2019 met circa 6%. De kosten van de hulp bij het huishouden ZIN (derhalve exclusief kosten PGB) worden over 2018 geraamd op circa € 2.427.581. De kostenstijging in 2019 bedraagt op basis van 6% verhoging dan € 145.000. De kosten ZIN (exclusief kosten PGB) van de individuele begeleiding, kortdurend verblijf en de dagbesteding, inclusief vervoer naar de dagbesteding, worden voor 2018 geraamd op € 2.600.000. De toepassing van de OVA-indexering van 3,46% leidt tot een toename van de kosten groot € 89.960. Omdat de PGB-tarieven een afgeleide zijn van de tarieven zorg in nature zullen ook deze kosten in 2019 toenemen als gevolg van de tariefstijging. De toename van de kosten PGB hulp bij het huishouden worden geraamd op € 5.250. De toename van de kosten PGB individuele begeleiding en dagbesteding worden geraamd op € 17.250.

Naast kostentoe name in verband met indexering van de tarieven per 1 januari 2019, zullen de kosten van de Wmo-maatwerkvoorzieningen naar verwachting ook om andere redenen toenemen. Per 2019 zal een abonnementstarief van toepassing zijn op de Wmo-maatwerkvoorzieningen. Cliënten gaan nooit meer betalen dan het vaste tarief van € 17,50 per 4 weken. De gemeenten verliezen daardoor inkomsten uit eigen bijdragen. Voor onze gemeente is de inkomstenderving door het CAK berekend op € 207.300. Gemeenten worden via de algemene uitkering gecompenseerd voor deze inkomstenderving. Landelijk is daar 143 miljoen euro voor uitgetrokken (septembercirculaire 2018). De invoering van het abonnementstarief zal naar verwachting leiden tot een toenemend beroep op de Wmo maatwerkvoorzieningen. De hoogte van de eigen bijdrage is nu voor sommige cliënten nog reden om geen aanvraag bij de gemeente in te dienen. Nu de rem van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage er per 2019 niet meer is, zal dat naar alle waarschijnlijkheid leiden tot een groter beroep op Wmo maatwerkvoorzieningen en dus tot hogere kosten voor de gemeente. Op dit moment valt geen inschatting te maken van de mogelijke toename van deze kosten. De gemeenten worden vooreerst ook niet gecompenseerd voor deze extra kosten.

Gewijzigde manier van financiering regiodeal

In de raad van 25 april 2019 is een besluit genomen over de Regiodeal, waarbij tevens de financiering ten opzichte van de Kadernota 2019-2022 is aangepast. Dekking vindt nu plaats via de algemene reserve in plaats van de exploitatie.

Opbrengsten zwembad Wetterstins Burgum

Op grond van de werkelijke cijfers van de jaren 2017 en 2018 verwachten wij voor de komende jaren structureel hogere inkomsten. Het effect voor het saldo is € 55.000 voordelig.

Groenvoorzieningen

In de begroting is een correctie doorgevoerd in verband met niet correcte opname van budgetten voor 2020 en 2021. Het effect voor voor beide jaren is € 55.000 nadelig.

Budget kosten waarderingskamer

Vanaf 2018 is de financiering van de Waarderingskamer aangepast. Voorheen vond financiering rechtstreeks plaats vanuit het Rijk, maar sinds 2018 ontvangen alle gemeenten een factuur vanuit de Waarderingskamer. Hiervoor zijn eerder via de algemene uitkering meer middelen ter beschikking gesteld. Het budget voor kosten waarderingskamer is destijds niet opgevoerd. Voor de Kadernota en begroting betekent dit een structureel nadeel van € 5.500.

Actualisering raming combinatiefuncties

op grond van de werkelijke behoefte aan middelen voor combinatiefuncties kan de begroting structureel voordelig worden aangepast. Het gaat hierbij om een bedrag van € 81.000 per jaar.

Omgevingswet

In de begroting 2019–2022 zijn voor de implementatie van de omgevingswet bedragen opgenomen. In het kader van de behandeling van de Kadernota 2020–2023 is door het college besloten om bedragen met een eenmalig karakter ten laste van de algemene reserve te brengen. Met deze wijziging wordt de onttrekking uit de reserve geregeld ten gunste van het saldo.

De incidenteel kosten bedragen:

- 2020: € 60.000
- 2021: € 124.000
- 2022: € 138.000
- 2023: € 23.000

Alde Feanen

In de begroting 2019–2022 zijn voor de de Alde Feanen bedragen opgenomen. In het kader van de behandeling van de Kadernota 2020–2023 is door het college besloten om bedragen met een eenmalig karakter ten laste van de algemene reserve te brengen. Met deze wijziging wordt de onttrekking uit de reserve geregeld ten gunste van het saldo.

De incidenteel kosten bedragen:

- 2020: € 50.000

- 2021: € 50.000
- 2022: € 70.000
- 2023: € 70.000

Kosten millennium

In de begroting 2019–2022 zijn voor kosten millennium bedragen opgenomen. In het Kader van de behandeling van de Kadernota 2020–2023 is door het college besloten om bedragen met een eenmalig karakter ten laste van de algemene reserve te brengen. Met deze wijziging wordt de onttrekking uit de reserve geregeld ten gunste van het saldo.

De incidenteel kosten bedragen:

- 2020: € 3.000
- 2021: € 3.000

Karakteristieke panden

In de begroting 2019–2022 is voor Karakteristieke panden een bedrag opgenomen. In het Kader van de behandeling van de Kadernota 2020–2023 is door het college besloten om bedragen met een eenmalig karakter ten laste van de algemene reserve te brengen. Met deze wijziging wordt de onttrekking uit de reserve geregeld ten gunste van het saldo.

De incidenteel kosten bedragen:

- 2020: € 45.000

Begrotingswijzigingen m.b.t. Werkmij (99.98)

WKR-effect overbrengen personeel naar WM

Per 1 januari is de doorontwikkeling van de organisatie geëffectueerd. Het effect hiervan is dat de WKR ruimte voor de dragende organisatie is verkleind hetgeen meerkosten met zich meebrengt. Het gaat hier om een structureel bedrag van € 34.000.

Extra bijdrage WGA-verzekeringen

Betreft extra bijdrage voor tekort budget WGA-verzekeringen; nadeel structureel € 20.000

Actualisering bijdragen aan 8KTD ivm indexering

De werkbudgetten van de begroting van de WM8KTD zijn geïndexeerd. Structureel nadeel van € 35.000.

Actualisering verzekering 8KTD

Actualisering budget verzekeringen op basis van autonome ontwikkelingen. Structureel nadeel van € 13.000.

Mutatie aantal werknemers verzekeringen o.b.v. verdeling 50/50

Er heeft een actualisering van budget Goed Werkgeverschapverzekering en Rechtsbijstandverzekering plaatsgevonden op basis van het aantal werknemers. Voor de begroting een structureel nadeel van € 7.000.

Effect omissie vorming en opleiding obv jaarrekening 2018 WM8KTD

Bij het opmaken van de jaarrekening 2018 van de WM bleek dat de vastgestelde budgetten voor vorming en opleiding niet waren meegenomen in de begroting van de WM. Vandaar deze correctie.

Bijstelling budget communicatie

Op grond van de analyse van de jaarrekening 2018 kan het budget worden bijgesteld.

Herstel budget A&O fonds

Vanaf 2018 is de financiering van het AenO fonds aangepast. Voorheen vond financiering rechtstreeks plaats vanuit het Rijk, maar sinds 2018 ontvangen alle gemeenten een factuur vanuit de stichting. Hiervoor zijn eerder via de algemene uitkering meer middelen ter beschikking gesteld. Het budget voor kosten van A&O fonds is destijds niet opgevoerd. Voor de Kadernota en begroting betekent dit een structureel nadeel van € 6.250.

Bijstelling BAG-WOZ budgetten

Op grond van de analyse van de jaarrekening 2018 kan het budget worden bijgesteld.

Bijraming ICT kosten

Op basis van ontwikkeling ICT kosten uit de jaarrekening 2018 zijn deze meerjarig voor de Kadernota in beeld gebracht (zie ook de toelichting in hoofdstuk 3) De meerjarige ontwikkelingen worden in de kadernota meegenomen als autonome ontwikkeling.

Begrotingswijzigingen personeelslasten (99.96)

Herschikken en actualiseren salariskosten afd. Beheer

De salariskosten van een aantal personen bleek niet op het juiste taakveld worden geboekt. Kosten die betrekking hebben op riolering of afvalinzameling worden verrekend met de inkomsten van dat taakveld. Per saldo levert dit een klein voordeel op.

effect	aard	status	raakvlak
 vragend (nadelig)	 1. onontkoombaar	 A - realisatiefase	 alléén eigen DO en niet de WM (via de uitvoering)
 neutraal	 2. noodzakelijk	 B - planfase	 de eigen DO én de WM (via de uitvoering)
 biedend (voordelig)	 3. wenselijk	 C - verkenfase	 beide DO's (via afstemming beleid)
 nog onbekend		onbekend	 beide DO's én de WM (via de uitvoering)

Onderwerp	PM	Effect	Aard	Status	Raakvl.	2020	2021	2022	2023
99.97 Begrotingswijzigingen Niet-budgettair neutraal						-4	43	79	14
99.98 Begrotingswijzigingen m.b.t. Werkmij.						-338	-360	-375	-350
99.96 Begrotingswijzigingen personeelslasten						13	13	13	13

BIJLAGE III Toelichting definities en symbolen

Toelichting op het gebruik van icoontjes in de Kadernota

Om de onderwerpen in deze Kadernota in een duidelijke context te zetten, wordt gebruik gemaakt van een rubricering, te weten

- effect op het begrotingsaldo
- aard van het onderwerp
- status van het onderwerp
- raakvlak(ken) met Achtkarspelen en/of de Werkmaatschappij

effect	aard	status	raakvlak
 vragend (nadelig) neutraal biedend (voordelig) nog onbekend	 1. onontkoombaar 2. noodzakelijk 3. wenselijk	 A - realisatiefase B - planfase C - verkenfase onbekend	 alléén eigen DO en niet de WM (via de uitvoering) de eigen DO én de WM (via de uitvoering) beide DO's (via afstemming beleid) beide DO's én de WM (via de uitvoering)

Labeling van bedragen/ramingen in bestuurlijke notities.

Wanneer in notities sprake is van bedragen of kostenramingen die te maken hebben met voorgenomen nieuwe projecten of nieuw beleid wordt zo'n bedrag standaard voorzien van een label dat de status en de mate van onderbouwing verduidelijkt.

Voor het gebruik van de termen "PM" en "taakstellend" wordt afgesproken dat hieraan de onderstaande omschrijving wordt gekoppeld.

	status C	status B	status A
fase	verkennde fase	planfase	realisatiefase
trefwoorden	initiatief, verkenning wat, ordergrootte inspanning.	uitwerking, plannen, begin progr. van eisen.	uitgewerkt plan incl. overleg betrokkenen, definitief progr. van eisen.
basis raming	inschatting en kengetallen.	elementen en kengetallen.	elementen en/of hoeveelheden en kengetallen/prijzen.
afwijking in %	mogelijk 50%	mogelijk 15-50%	verwachting < 15%

Het kan ook voorkomen dat er (nog) geen bedragen kunnen worden genoemd of dat er echt nadrukkelijk sprake is van een taakstellend bedrag. Voor deze gevallen gelden onderstaande termen:

PM	<ul style="list-style-type: none"> • er zijn nog geen concreten plannen (we willen iets gaan doen) • het college is van plan hier tijd en energie in te gaan stoppen • instemming betekent instemmen met het uitvoeren van voorbereidend werk en verkenningen • er wordt wel verwacht dat er t.z.t. sprake zal zijn van effecten voor de begroting • er is nog geen sprake van besluitvorming
PM + voetnoot	In een voetnoot kan worden aangegeven of er sprake is van een bijzondere reden voor PM, bijvoorbeeld in geval van een nog onmogelijk te kwalificeren autonome/onontkoombare ontwikkeling

taakstellend	<ul style="list-style-type: none"> • er wordt vooraf een bedrag vastgesteld voor bepaalde activiteiten of voorzieningen/maatregelen • het bedrag is leidend en maximaal, het ambitieniveau wordt hierop aangepast
---------------------	--